

KERESZTÜL TÖRVE

a kezdet nehézségein ma már a szabádalim.

Hamurosta

a háziasszonyok kedvence! Oly egyszerű és egyszerű, amilyen, reménytelenül és fáradságos, takarít meg és sok veszedélyt óvja meg Ont.

Folyosóra menés, fújtatás, lóbalás a múlté. Vele a vasalás élvezet. Mára első kísérlet elragadja és hálaan tovább ajánlja. Kéjben ingyen és bérmentve illusztrált leírást. A Hamurosta ára **K 2-80.** Kapható minden szaküzletben. Vezetékpóztól **ARAK, FEHER** és **TARSA** Budapest, VIII., József-körút 33. — Postai számküldés utánvétel, vagy az ország előzetes beküldése ellenében.

A **MARGIT-CREME** a fürangú hölgyek kedvenc szépítő szere, az egész világon el van terjedve. Páratlan hatása szerencsés összehatásában rejlik, a bőr szonnal felveszi és kiváló hatása már pár óra lefolyása alatt észlelhető.

Mivel **MARGIT-CREMET** utánozzák és hamisítják, tessék eredeti védjeggyel lezáró dobozt elfogadni, mert csak ilyen készítményt vállal a készítő mindennemű felelősséget.

A **MARGIT-CREME** ártalmatlan, zártalan, vegy-ierista készítmény, amely a külföldön általános feltűnést keltett.

Ára 1 K. Margit-szappan 70 fill. Margit-puder 1-20.

!!UJDONSÁG!!

Fontos hölgyeknek és uraknak! ::
 :: Reform haskötő Favorite hölgyeknek
 Reformöv Favorite uraknak. :: ::

Előnyök: A Reform haskötő 'Favorite' kitűnő szerkezetű fogva megtartja egyenletes, erős ruganyosságát, amikéül hogy a kényelmetlen, nem csusszik, jótékonyan hat az egész szervezetre, támogat és erősít elgyöngyült altestszerveket, megkönnyíti a havi bántalmakat, föltétlenül biztosítja az altest normális tartását, a természet karsavvá teszi, csökkenti a viselőség, elhízottság és lógó has bántalmait és kitűnő szer arra nézve, hogy az altestet a szülés után természetes helyzetébe visszahozza. — Urak is a legjobb sikert érik el a Reformöv 'Favorite' viselése által. Kiválóképen sportizelnek, bármilyen legyenek, mint a lovaglással mint lovagló öv stb. kiváló becsü. — A Reformhaskötő 'Favorite' a legelőkelőbb orvosoktól és női klinikáktól melegen ajánlatnak. Rendeletnél elegendő a test kerületméréte a köldök alatt négy ujjnyira. — Kimerítő árjegyzéket küld ingyen és bérmentve **KELETI J.** Budapest, IV., Koronaherezeg-utca 17.

Thierry A. BALZSAMA

Törvényesen gyógyszerészet védve. Csakis az **apócsa védjegy** az igazi. A légzőszervek minden megbetegedése, köhögés, vérköpés, rekedtség, hörghurut, tüdőbaj, gyomorgörs és más gyomorbeteg, minden belső gyulladás ellen, továbbá étvágytalanság, rossz emésztés, székrekedés stb. ellen biztosan hat. Külsőleg, szájbetegségek, fogfájás, égett sebek, kiütés, nyílás és különösen influenza ellen stb. használ. 2 kicsiny vagy 6 duplatéve, vagy egy nagy családi uti üveg 5 K.

Thierry A. gyógyszerészet egyedül valódi **CENTIFOLIA-KENOSE** meglepő, csillhatatlan és utóérhetetlen gyógyhatású még a régi, sőt rákos sebeknél, sérüléseknél, daganatoknál, gyulladásoknál, kiütéseknél; eltávolít minden idegen anyagot, gyógyeset, sokszor fölőssé teszi a fájdalmas operációt. 2 tégl 3-90 K.

Csal: Schutzengel-Apotheke és A. Thierry in Pragrad bei Rohitsch, Fürst. Török J. Budapest.

RATIONALIS
Cementpadlólapok
 — gyártására szállítunk modern —
 hidraulikus és könyökemelő-
 préseket kéz- és gőzrohajtásra,
 továbbá az összes segédgépeket, u. m.
 keverés, csiszolás, élesztés, zúzás,
 osztályozás stb.-re. Saját munka-
 képes szerkezetek. Különleges gépgyár.

Dr. GASPARY & Co.
 MARKGRABSTADT (Németország).
 — 228. számú árjegyzék ingyen! —

ALAPITVA 1865.
HECKENAST
=GUSZTÁV=
ZONGORATERMEI
 Bpest, csakis Gizella-tér 2.
IBACH-ZONGORÁK
 egyedi készítelesek
 :: Telefon. ::
IBACH-zongorát játszanak és ajánlanak:
 Backhaus, Dohnányi, Pugnol, Alice Ripper, Sauer, Stefaniay stb.

VASÁRNAPI UJSÁG

29. SZ. 1910. (57. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. BUDAPEST, JULIUS 17.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Egyes szám Kiadóhatal: IV. Egyetem-utca 4. Ára 40 fillér.

MAGYARORSZÁGI VÁRROMOK.

A MAGYARORSZÁGI várak nem úgy keletkeztek, mint a külföldiek. Német- vagy Franciaországban hatalmas hűbérurak azért építtették meg lakóhelyüket, falakkal, bástyákkal azért vették körül a székhelyüket, hogy onnan, — mint sasok a fészkeikből — prédára mehesenek. Adókat szarcoltak a vidékükön, szorgalmasan üzték az utonállás mesterségét, s hadba

is szálltak a király felszólítására — de csak úgy, ha busás ajándékot ígért. Ilyen czélből építették az olasz várakat is, csakhogy ott nemesak a vidéken, hanem magában az örök városban is. A régi római nagyszabású épületeket tornyokkal, árkokkal vették körül, a Hadrián és a Metella sírjából, a Capitoliumból, sőt még a Titus diadal-ívéből is várakat alkottak, háborúkat viseltek e várak birtokában egymás ellen a város falain belül, pápa-

kat emeltek és fosztottak meg a tiarától a Crescentiusok, Pierleoniak, a Frangepánik, a Colonnák és a többi hatalmas rablónemzet-ségek.

A magyar várak ellenben csaknem kizárólag a haza védelme czéljából épültek s az volt a rendeltetésük, hogy háború esetén a külellen-séget feltartóztassák. Legtöbb várunk ép ezért a nagy nemzeti veszedelem, a tatárjárás után épült. Igen sok várat magok a királyok épít-

Piros arcz, Piros orr, Piros kéz

sohasem volt divatban és minden nő és férfi igyekszik ezektől a csunya bőrbántalmaktól a szeplő és pattanással együtt megszabadulni a legrövidebb idő alatt. :: ::

8 nap teljesen elegendő, hogy vörös arcza, vörös orra, vörös keze hófehér, tiszta és finom legyen. Csakis a híres bőrápoló szerekhez:

Diana krém-, Diana szappan-

hoz kell fordulni, akkor nem lesz többé piros orra, piros keze, piros arczbőre.

Több mint egy millió köszönő levél igazolja a fenti körülményt.

DIANA-PUDER

pedig arról nevezetes, hogy az arczon egyenletesen tapad, szabad szemmel teljesen láthatatlan; amennyiben pedig teljesen ártalmatlan szerekből van összeállítva, ki van zárva a láthatósága a kékes-szinű arczbőrnek, amely szín olyan nők arczán látható, kik ártalmas összetételű pudert használnak.

- Egy üvegtégely Diana-krém (nappali és éjjeli használatra) 1 kor. 50 fill.
- Egy nagy darab Diana-szappan 1 kor. 50 fill.
- Egy üvegtégely Diana-krém (csak éjjeli használatra) 1 kor. 50 fill.
- Egy nagy doboz Diana-puder szarvasbőrrel együtt (fehér, rózsá, vagy sárga színben) 1 kor. 50 fill.

Kapható egész Európában a gyógyszertárakban, drogériákban és parfümeriákban. Aki nem tudja saját helységében beszerezni az rendelje meg a központból:

ERÉNYI BÉLA gyógyszerész Budapest, Károly-körút 5.

(A legkisebb megrendelés is fordulópóztával utánvétel eszközöltetik.)

FÜLEK VÁRA.

tettek, a többieket odaadó hívek. Olyan főúr, ki erőszakoskodásra s hatalmi túlkapásra használta föl megerősített várát: akad természetesen nálunk is. De inkább kivételesen, s olyan időben, midőn nagyon aláhanyatlott a királyi hatalom. Például polgárháborúk s ellenkirályok idején. De általában nálunk inkább áldása volt a föld népének a megerősített hely, külföldön inkább csapása.

Ebből pedig azt lehetne következtetni, hogy külföldön a királyi hatalom mindent elkövetett, hogy a várakat lerombolják, nálunk pedig fentartásukról gondoskodott. Csak hogy ép ellenkezőleg történt. A mi váraink legnagyobb része királyaink óhajára pusztult el. Ebben különösen I. Lipót jeleskedett. Nem engedte, hogy a törököktől visszahódított várakat helyreállítsák, azzal a zseniális indoklással: — nehogy ismét elvehesse a török. A nagy uraktól pedig megkövetelte, hogy az udvar közelében éljenek, annak a fénytől emeljék, Bécs gazdagságát növeljék s hagyják pusztulni a várakat.

Így történt, hogy sehol oly kevés vár nem maradt a régi korból, mint minálunk, sehol oly alaposan romhalmazzá nem váltak az erősségek. Csak azokból a várakból maradt néhány dűledező fal, melyeknek köveit nem volt érdemes széjjelhordani.

Elpusztultak a nevezetes helyek, melyek sokszor adtak oltalmat az ellenség ellen s melyekhez a magyar történetnek egy-egy nevezetes emléke tapad.

E romok közül bemutatunk az olvasónak egy-néhányat. Füleket, melynek falai között kiáltották ki királylány Thököli Imrét, melynek oltalma alatt a török világban három megye, Pest, Nógrád és Heves tartotta megyegyűlését, s melynek sokáig a hósi Koháryak voltak a kapitányai. Ghymest, melyet a Forgáchok őse, Ivánka építtetett, melyet elkoboztak a németek Rákóczi hívtől, Forgách Simontól, s Vratisláv cseh grófnak ajándékoztak, a kitől pénzen vásárolta vissza a Forgách-család. Lévat, mely a tatárdúlás után épült s Balassa Menyhért rablőhadjáratainak volt a székhelye. Hollóköt, mely a tatárok ellen is oltalmat adott s melyet kétszer foglaltak el s kétszer vesztettek el a törökök. Ljetavát, melynek ura Hunyady Mátyás bizalmasának a fia, Koszta Miklós három megyének parancsolt s megtiltotta, hogy a Habsburg-királynak adót fizessenek.

Bemutatjuk több romon kívül Árva-várát is. Mátyás királyunknak volt valaha a tulajdona, s itt tartotta fogságban a kalocsai érseket, Várday Pétert. Aztán elpusztult ez a vár is, de felépítették újból a tulajdonosai, a Thurzó nyolcz leányának nagyszámú leszármazói, a kik ma is bírják.

ÉNEK.

Ha feléd megyek: futsz előlem;
A virágomat eldobod;
Megtágnadsz, ha szólnak felőlem;
S ajkaid gúnyosan mosolyog.

Ha én azt mondom: szép a hűvös,
Bágyadt mosolyú őszi nap,
Te felkaczagsz: a május bűvös,
Mikor nárciszok nyílnak.

Ha én a népes korzót járom,
Te bolyongsz félre utakon;
S ha köny remeg szép szempilládon:
Mid fáj? Hiába kutatom.

És ha sugom: szivem, imádlak,
Órómem, bánatom te vagy...
Unottan szólsz: rossz idők járnak,
S a kis kertben kárt tett a fagy.

... De ha beszélni látz egy lánnyal,
Ki rám biztatón nevet:
Arcod kigyúl különös lánggal,
Csodás szemed megteklik árnyal —
Hiába szemed. — Szeresz...
Kiss Menyhért.

OPERENCZIÁK.

A mellemben egy régi szerenád
Úgy dúdol, mint a halk esteli szél,
Mely jön a messzi, mély vizeken át
S megáll egy erdő sötét szélénél.

Lassú szava oly messze foszladoz,
Mint az én álmos életem dele;
(Amelyben minden szép, hazug s gonosz
Bús életét fáradtan élte le.)

— Most sosem látott tájokról beszél,
Hol régi városok szíve bomol. —
Türemlő habba túr a déli szél
S a mélyből Óceánia dalol.

A csillagok nászútja erre visz
S a hold leküldi sápadt illatát,
És illatoz a sok kis csillag is:
Sok tündérszem, mely nagy titkokba lát.

S az ősz király, kié mind e világ,
Fehér selyemben lép az égen át —
Óh, messzi, messzi operenciák,
Óh, beteg szivem, beteg szerenád!

Majthényi György.

VICZA REGÉNYE.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irtó Zsoldos László.

IV. FEJEZET.

Flóra levelet hoz.

Alig trécseltünk egy órahosszat a kis lugasban, a melynek falczélei közt csak most kezdett kipattogni a vadszőlő indái a halványzöld, gyöngye levél, egyszer csak Flóra hóríhorgas alakja csoszog be az udvarba.

— Kisasszony, — kiáltotta már messziről, azzal a rekedt fűvöltéssel, a mely ő nála az örömet szokta jelezni, — levél jött a kisasszonyának.

— Anyuska! — ugrottam föl vidáman a léczáról, s az oláh leányzó elé futva, kikaptam a kezéből a levelet. Hamar kiszakítottam a boritékját és mohány futottam végig az én drága kis anyám gyöngykása betűin. Aztán bolondos jókedvvel szaladtam vissza a tanítóékhoz:

— Néné, néni, képzélek, jön az anyuskám!
— Igazán? — szólalt meg élénken a tanító, s meglepetésében ő is felállott.

— Mikor, édesem? — kérdezte nyájasan az öregasszony.

Újra belepillantottam az írásba.
— Délután kettőkor indult a gyorson. Pujra érkezik két óra három perczkor éjfél után.
Majd megszeppenve folytattam:
— Jaj, most hogy megyek ki elejbe a vasúthoz? Gábris bácsikéknak nincs itthon!
— S a mi a legnagyobb bökkened, — vette át a szót a tanító anyja, — nincs szekér...
Flóra, — fordult hirtelen a még mindig ott ólálkodó cselédhez, — de hiszen a nagyságos úrnak van még két lova idehaza? Be kell fogatni.

— Csak hogy azzal meg a tiszteltes úrúknak mentek a bálba, — válaszolta a cseléd.
— Istenem, — sóhajtottam én, s kétségbeesetten tekintgettem körül.

A tanító a kalapja után nyúlt.
— Bizza csak rám, Vicza kisasszony, — mondta megnyugtatólag, — majd szerzek én kocsi. Aztán vacsora után bekísérjük Pujra; úgy-e édesanyám?

A jó asszony helyeslően bólintott, Szabó Mihály pedig elment kocsit keresni. Egy óra múlva visszajött egy szoros oláhgyerekekkel.
— Nincs kocsi, — jelentette, koránsem oly kedvetlenül, mint a hogy én fogadtam ezt a

hírt. — Koldus ez a falu. Az egy Popsu Juonnak volna egy nyomorult fogata, csak hogy ott meg részeg a gazda, akár a tők, és nem lehet vele beszélni. Hanem mást mondok, Vicza kisasszony. Irjon hamar néhány sort Peresz-lényi úrnak, hogy két órákor hajtsanak ki az állomásra, mert megérkezik a mama, s ez a gyerek majd beszalad vele Pujra gyalog. Estére épen odaér.

Mit volt mit tenni, megírtam a levelet, s tíz perczel később már ott loholt az országúton a kis gyalog-postás.

Én Szabóné tanácsára hazaszaladtam a felsőkabátomért, s alighogy visszatértem, a néni befordult a konyhába vacsorát főzni, mi pedig a tanítóval ketten kint maradtunk a lugasban. Nekem folyton az anyuskám jött az eszem, és bizony hosszú ideig egy kukkot sem szóltunk egymáshoz. Végre én törtem meg a csendet.

— Hány óra most, Szabó úr?
— Hat múlt öt perczel, — vette ki a zsebéből az aczéloráját.

— Vajjon hol lehet most az én anyuskám?
— Körülbelül Kétegyháza felé.

Elhallgattunk. Csupán egy dongó zümmögött a fejem fölött.

— Szeret utazni, Vicza kisasszony? — kérdezte kis idő múlva halkán a tanító.

— Én? Oh, igen!
A léczek közt beröppent a lugasba egy másik dongó is, és a kettő kergetődni kezdett egymással. Csak az ő zümmögésük hallatszott perczeken át.

— Én nem szeretek, — szólt meg egyszer csak újra Szabó Mihály.

— Utazni? Miért nem? — kérdeztem pusztá udvariasságból, de azért meglehetősen szórakozottan.

— Szeretem a csendet, — felelte egyszerűen. — És a vasút olyan lármás, Vicza kisasszony. És a mellett, ha vasúton utazom, mindig eszembe jut valami, Vicza kisasszony, és ez a valami mindig elszomorít.

Érdeklődéssel néztem reá.
— Mi az az elszomorító valami, tanító úr?
Rákönykölt az egyik léczre.

— Hát az, hogy milyen is ez az élet. Mert az életben is mindnyájan utazunk, Vicza kisasszony, ép úgy, mint a vasúton. Sokan egy irányban, de más czéllal, sokan egy czéllal, hanem más-más irányban. Összekerülök, kérem, egy szakaszba emberekkel, a kiket sohasem láttam addig, és aztán sem fogok sohasem látni, s ha szemben elrobog mellettünk egy vonat, nem tudom, nem olyant visz-e magával, a kivel beh jó is lenne együtt, egy czél felé utazni ebben a földi életben. Olyanokkal, a kikhez lelkileg semmi közünk, egyúvé zsúfolva kell utazni — a vonaton is, Vicza kisasszony, meg az életben is, olyasvalaki pedig, a kivel szívesen megosztanánk az elemzésiánkat és a szívünket, elrobog és továtűnik az ellenkező irányban. Hát ezért okoz nekem szomorúságot, ha vasúton vagyok, Vicza kisasszony.

Furcsán nézhettem reá, mert kissé zavartan fűzte a szavához:

— Maga még igen fiatal, Vicza kisasszony, s hál' Istennek, nem ösmeri az életet. De majd, majd megjön az is. Senki sem kerülheti el a sorsát, Vicza kisasszony.

Egy fiatal indát csavargattam az újjam körül.

— Hisz az élet oly szép, tanító úr! És magának igazán nem lehet oka a zúgolódásra, mikor itt van ez a kedves, jó édesanyja, a kivel úgy szeretik egymást.

Az achillesi sarkára léphettem, mert némileg idegesen válaszolt:

— Hát zúgolodom én? De az édesanyám már nem fiatal, és megrettenek, ha arra gondolok, hogy egyszer egészen előregszik és elbetegesedik. Ki fogja ápolni? Ennekem az oláh gyerekeket kell magyarul tanitanom. Cselédre nem telik. Legföljebb... (Itt elharapta a szót.) Hát ki lesz mellette, mondja, Vicza kisasszony? — fejezte be hirtelen.

Elszakítottam az újjamra csavart indát.

— Szegény néni, — suttogtam, mivel igazán nem tudtam neki mit felelni. Azaz, hogy épen tudtam volna. Azt kellett volna mondanom, hogy:

— Házasadék meg, tanító úr. Akkor mindjárt lesz valaki a néni mellett, mire megöregszik, — csak hogy nem mertem. Nagyon is ket-

tesben voltunk hozzá. Ha csak (mert a másik már kirepült) azt az egy dongót nem számítottam harmadiknak, a melyik ott zümmögött épen kettőnk között.

Szerencsére a néni hitt vacsorázni, s minik lassan beballagtunk a szobába, mivel a hűvösödő esti időben most odabent várt a terített asztal.

Jó magam még egyre az édesanyámra gondoltam, és minduntalan az iránt érdeklődtem, hogy vajjon most hol járhat a vonat és megkapta-e már Gábris bácsi a leveletem; míg a tanító arra használta ki a kérdézősködéseim, valamint a falatozás közt levő szüneteket, hogy elkezdett Fatia Negráról beszélni egyet-mást. Vagyis nem annyira róla, mint inkább a falubeli oláhokról, a kik most, úgy mond, engedélyt akarnak kérni Gábris bácsitól, hogy kincs után áshassanak Fatia Negra alagútjában. Mert ott sok drágaság van elrejtve, — tartja a néphit, — de az előbbi földesúr kikergette az embereket, a mikor ásnak akartak, s így csupán most kínálkozik nekik újabb alkalom a szerencsepróbára.

Egyszer csak, tizenegy óra tájt, kocsiözgés hallatszott a malom felől, s egy percz múlva Juhász, a házörző, vad ugatással rohant neki ottkint a kerítésnek. A kocsi a ház előtt állt meg, s valaki hangos «siba te», meg «kusti» dörmögés között bejött az udvarba.

Szabó fölkel az asztaltól és kiszólt az ajtón:
— Ki az?

— Hohobó, szervusz! — hallatszott kívülről, s rá rögtön meglejt az ajtó keretében Jákob Áron tagbaszakadt alakja.

— Hölgyem, jó élmésztést kívánok a vacsorához! — lóbázta meg a levegőben a gombakalapját. — Megkaptuk a levelet a stafétától és én bátorkodtam eljönni Vicza nagyságmért, hogy elvigyem a kocsimon a mama nassám elé.

A tanító meg az öreg asszony kicsit furán sandítottak a meglehetősen kivörösödött arcú emberre, belőlem azonban az a váratlanul támadt öröm, hogy mégis elejbe mehetek az anyuskának az állomásra, önkéntlenül is kiszalajtottam a szót:

— Jaj, beh kedves!
Szabókék rám néztek.

— El akar menni, Viczácska? — kérdezte óvatosan az özvegy.

— Istenem, néni, úgy szeretnék!
— Jól van, kis lányom, akkor elkísérjük.

— Most kaptam csak észbe.
— A néni? — pillantottam rá félénken. — De meg tetszik zavarni az éjszakai nyugodalmát...

A jó lélek mosolygott.

— Hisz ügyis megvartuk volna itthon is, a míg megérkezik az anyuskája. Most legalább mi is fogadjuk a vasútnál. Nagyobb lesz a társaság. Úgy-e, Jákob?

Éreztem, hogy bizony nem igen illendő és tapintatos dolog, a mit cselekszem, de sokkal önzőbb volt bennem a vágyakozás, hogy már mindjárt megérkeztek a szivemre ölelhessem az anyámat, semhogy el tudtam volna állni az éjjeli kirándulástól. Hálásan csókoltam meg a néni kezét, a puji medve pedig megállt előttem, olyan esetenül, hogy csakugyan bármelyik medve megirigyelhetne volna tőle, meghajlás jelül előredőfte a fejét, s ugyanakkor összeütötte a bokáját:

— Szabad kérnem a szupé-csárdásra...
Mosolyogva ezirógattam meg elül a tenyérrel a kis fehér muszlinzoknyámot, tréfásan hajbókolvam a tenyeres-talpas gavallérnak:

— Szabad. A miért elvisz a kocsiján az anyuska elé...

Márta néni átment a másik szobába átöltözöködni, a hátam mögül meg Szabó Mihály ideges nevetése hallatszott Jákob felé:

— Persze, ti már délelőtt óta mulattok, mi?

V. FEJEZET.

A mulatság vége.

A mikor a tanító meg Jákob Áron kísérete mellett özvegy Szabónéval beléptünk a puji kaszinó fülelő táncztermébe, természetesen minden arcz egyszerűen mifelénk fordult.

Azért mondom, hogy ez természetes, mert először is mindjárt látták, hogy idegen vagyok, másodszor kissé szokatlan időben, éjfél után érkeztem a mulatságra, harmadszor pedig, a

mit csak később tudtam meg, a helyi és környékbeli kisasszonykák sorában élénk megütközést, vagy mondjuk, irigységet keltett, hogy a kétszáz birkás Jákob otthagya az egész társaságot, hogy eljőjön értem Borbátvizre, s magával hozzon a bálba.

A fiatalok mozgolódnak kezdett, a nők összeszórtak, a mi, megvallom, annyira zavarba hozott, hogy legjobban szerettem volna hirtelen kiszökni a tánczolók közül, s elbújni valahova a ruhatárba a kalopok, napernyők, belépők és szögze aggatott vállkendők közé. De már bent voltam, s nem lehetett többé eltüntetni magamat. Először is Gábris bácsiekhoz siettem.

— Na, — nyújtotta felém a kezét Matild néni, — jó későn jöttél, Vicza.

— Nem a mulatság kedvéért termettem itt, édes néni, — feleltem mentegetődzve, — hanem hogy az anyuska elé mehessek a vasúthoz. A tanító úr is kereset már kocsi a faluban, de nem kapott, és akkor jött értem Jákob úr, hogy elhozzon.

A libák, a kik ez idő szerint petrezselymet árultak az anyuk oldalán, épen nyújtották felém a nyakukat.

— Fölösleges volt, — hápogták egy útemre, — az apus ügyis kiküldte volna eléje a kocsi.

Özvegy Szabóné elkezdte nekik magyarázni, hogy ne fogják fel olyan tragikusán az esetet; a tanító áldozatkészen tánczra kérte föl Tildát, a puji medve pedig, a kit eddig a helybéli aranyifjúság tartóztatott föl alkalmasint rám vonatkozó kérdézősködéseivel a kis terem közepén, most odatoppant, helyesebben odabotlott elé, s miközben Matild néniéknek, valamint a még mindig ülő Hildának majd hogy az álluk nem esett le megdöbbenésükben, a már inémt Borbátvizzen tapasztalt könnyed előkelőséggel ismét kidőfte a vastag nyakából a nagy, kerek fejét:

— Szabad kérnem a megígért szupécárdásra, Vicza nagysám? — s én, a néniék meg a lányok csipős megjegyzéseitől felboszankodva, a következő pillanatban már ott lebegtem, vagyis inkább zötyögtem a terem szélén a cigány előt, a duhajul tánczó medve izmos karjai között, körülbelül úgy érezvén magamat, mint az orvosságos üveg, a melyeknek a vignetájára ezt írta rá a gyógyszerész:

«Használat előtt jól felrázandó.»

Észrevettem, hogy a tánczólok közt milyen dühösen ugrál Tilda az egyre-másra felénk sandítgató tanítóval, a ki szintén meglehetősen rossz tánczos volt, de legalább mégsem olyan idétlen, mint az én toportyánom. Majd forgás közben Hilda keserves ábrázatára esett a pillantásom, s libegve ságtam oda a páromnak:

— Most már köszönöm, Jákob, kifáradtam. Nem bírom tovább; nagyon meleg van. Most tánczoljon Hildával, ügyis haragszik.

De hiába. A puji gavallér vörös arcczal, kihévílten szorított magához, és akkora merészséggel, a minőt csak a fejébe szállt itálnak tulajdoníthatam, nagyot kurjantott, meglobogtatva a zsebkendőjét:

— Ha haragszik, majd megbékül! Tyuhaj, sose halunk meg, Vicza nagysám!

Egyet pördített rajtam, s a következő pillanatban — na, Márta néni mondta később, hogy olyan fehér lettem, akár a fal, — megcsókolta a nyakamat.

— Vicza! — hallottam még Gábris bácsi meg Matild néni egymásba zajló öblös rivalását és izgatott rikoltását, még láttam Szabó Mihályt, a mint Tildát a terem közepén hagyván, sebzett tigrisként ugrik neki Jákobnak; aztán a hirtelen kerekedett zűrzavarban — az izgalomtól-e, vagy a rekkenő melegtől? — egyszerre elhomályosult előttem minden.

Mire ajultságomból magamhoz térítettek, már kint voltam a kaszinó tornácán a szabadban. A tanító meg Gábris bácsi támogatott a karomnál fogva, míg özvegy Szabóné egy pohár vizet emelt az ajkamhoz:

— Igyék édesem egy kortyot! Úgy, kiesik! No, még egy kicsit!

Bent a tánczteremben szünetelt a zene; a nyitott ajtóban egy csoport fiatalember tárgyalt egymással, suttogva valamit, míg lent a kaszinó udvarában, a fák között, a fehér holdfényben Jákob tagbaszakadt alakja gesztikulált a körülötte állóknak:

— Hogy miért engedtem megintni magamat?

No, no, hiszen ha akartam volna, összelapíthattam volna, mint a palacsintát.

Félénken fordítottam az arezomat Szabó felé:

— Mit csinált azzal az órúttal?
— Nyakon vágta. Jól tette, — felelte helyette szinte durván Gábris bácsi.

Az ajtóban álló férfiak csoportján keresztül Hilda nyújtotta ki a nyakát a tornácra:
— Apa, befogott már Mózes? Már készen vagyunk.

— No, öcsém, úgy-e lesz szives hazakísérni a familiámat? Meg a néni is a hintón meg haza, — fordult előbb a tanítóhoz, majd megözvegy Szabónéhoz megint csak a bácsi. — Mi Viczával megvárjuk a vonatot; a szolgabíró kölesönadja a kocsiját.

Mózes az árverési hintóval odakanyarodott a tornác elé, s Matild néni, meg a két liba, egy-egy, kézzel nélkül odavetett hideg, sőt gyűlölködő «szervusz», a tanító anyja azonban barátságos csók után, fölzállott az ülésre. Szabó Mihály, miután csaknem bánatos hangon meg egyszer megkérdezett, vajjon nem vagyok-e már rosszúl, tartózkodlag emelte meg előttem a szalmakalapját, és felugrott a bakra a kocsi mellé. A hogy kifordultak a lombos, a hús udvarról, a kanyarodónál a hold épen rátűzött a sovány, szomorú arczára, a mely még egy pillanatil halványan tündökölt az ezüstös sugárban, s aztán a hintóval együtt eltűnt a kapukijárat mögött.

Nem sokára megérkezett a szolgabíró homokfutója, s mi, már mint Gábris bácsi meg én, kihajtottunk rajta a vasúthoz.

Odakint az országúton oldalba kapott a csipős éjszakai szellő, a mi bizony nagyon okos dolog volt tőle, mert a halántékom ügyis csak úgy lüktetett még mindig az izgalomtól. A bácsi némán szippantgatta mellettem a szivarját, s már látszott a kis vasúti állomás, a mikor meg mertem szólítani:

— Gábris bácsi, ne tessék kérem szólni az anyuskának.

— Szól az ördög, — rándított egyet a vállán. — Az ilyesmivel nem szokás eldicsekedni. Könnyű csordult a szemembe.

— De Gábris bácsi, kérem, én nem vagyok az oka semminek. Én nem tudtam, hogy az az ember részeg.

— Szól az ördög, — rándított egyet a vállán. — Az ilyesmivel nem szokás eldicsekedni. Könnyű csordult a szemembe.

— De Gábris bácsi, kérem, én nem vagyok az oka semminek. Én nem tudtam, hogy az az ember részeg.

— De bácsi, hiszen a menyire bírtam, el-löktem magamtól. Hisz rosszúl voltam.

— Anyagiakban, hógom, — gondolkozott hangosan a nagybátyám, — anyagiakban. — És oly sötéten, mondhatnám, kétségbeesetten bámult a szoba egyetlen petróleumlámpájának álmosan pislogó lángjába, hogy most már valóságos megrémültem, s kábultó fejle hallgattam, a mint a fülemhez hajolva, rekedten suttogta:

— Nem bírok boldogulni ezzel a nyomorult birtokkal, barátom. Minden pénzemet bele-oltem és tönkre kell jutnom, ha... ha csak jól férjhez nem tudom adni valamelyik gyereket...

Lehorgaszotta a fejét, s én mélyen megrendülve tekintettem az angolosra nyírt, deresedő bajszára, mialatt hirtelen előtötte az orezámat a könny:

— Bácsi, bácsi, én inkább mindjárt hazautazom a mamával, vagy elmegyünk vele valami más faluba, csak... csak semmit se rontsak el a lányok szerencséjén.

Berobogott a vonat. Kisítettünk a Perronnra. — Puj, egy percz! — kiáltotta a kalauz. — Puj! Puj! — Hanem a vonatról, mialatt elül sietve dobálták le a póstat, nem szállt le senki, csupán két süvegcs óláh.

— Hol az anyuska? Nem látja az anyuskát, Gábris bácsi? — kezdem idegeskedni, s egy kórakásban majdnem megbotolva, ide-oda futkostam a méltósággal pöffögő vonat hosszában. Még vissza akartam szaladni a kalauzhoz, hogy:

ALFONZ SPANYOL KIRÁLY FOGADJA CANALEJAS MINISZTERELNÖKÖT.

«Kalauz, kalauz, itt egy úriasszony akart leszállni, nézze meg a szakaszban, bizonyosan elaludt! Egy magas, karsú, fekete hajú asszony; szép!» — hanem a vonatvezető hirtelen túlkölt, a gép fűtventett s a mozdony lassú zakatolással elindult. Remegve álltam Gábris bácsi elé.

— No, nem jött meg az anyád, — szolt ő egykedvűen, s én, arczomon némán végigpergő könnyel szálltam föl az állomás mögött várakozó homokfutóra.

(Folytatása következik.)

EGY LENGYEL KIRÁLYNÉ RÓMÁBAN.

Az 1700-dik esztendő jubiláris év volt s ez a körülmény a kegyes zarándokokon s a bűnbánó vezeklőkön kívül is roppant idegenáradat sokadalmat esdített Rómába. Az angol turista-járvány akkor már megkezdődött; az angolok, a kiket a rómaiak heretikusságuk miatt nem is tekintettek keresztényeknek, tömegesen látogatták az örök várost, bár antik rom-maradványokon s múkinéseken kívül más gyönyörűséggel nem igen kezesgetett. Utcái szűkek, szennyesek és büzősek. A főbb utcákban is a büszke paloták mellett nem ritkaság a düledező viskó. Éjjel a szentképek s a fogadalmi oszlopok környékén pislogó lámpákon kívül csak a hold s a csillagok világítanak, a mikor tisztá az égbolt. A vendéglők tisztaság dolgában nem különbek az utcáknál. Szennyes, sötét szobák, rozoga, férges butorok s a legtöbbjében ehetetlen étel. Csupán a húst, a halat s a bort dicsérik azok az idegenek, a kik Rómában megfordulnak s naplót írnak Rómában mulatásukról. A mészárszék s a halpiac a ronda városban, a hol a szemetet az utcára szórják, a hol hire-hamva sincs a tisztogatásnak még a pápa két rezidenciája: a Vatikán s a Quirinál környékén sem, finnyásan tisztá. Bár tömérdek a pápai rendőr s bár az idegen követek is tartanak rendőrséget, alkonyat után nem tanácsos a járás fegyvertelenül, egyedül. Minden éjjel történik néhány gyilkosság, nem ritkán a főbb, a leglakottabb utcákban s a gyilkos karokat nem a vérboszu, a vendetta, hanem a szákmányvágy, a rablás mozgatja.

Szobieszky János lengyel király özvegyét, a ki a jubiláris esztendő küszöbén telepedett meg néhány évre Rómában, nem a bünbocsánat s az üdvözülés vágya s nem is az antik maradványok s a múkinések vonzották oda. Szobieszky halála után villongás támadt a trónért, a miben nagy része volt az özvegynek. Nyolczan is versenyeztek a lengyel koronáért. Ha az özvegy nem akarja a hatalmat minden áron megtartani magának, első szülött fiát, Jakabot, választják királynak. Ezt a fiát azonban nem szerette. Azon dolgozott tehát,

hogy királynak választatja Jablonowskyt, az ország marsallját s hozzá megy feleségül. Fiaira csak az esetben gondolt, ha terve nem sikerülne. Ez esetben is a trónt első sorban harmadik fiának, Sándornak szánta s csak az esetben Jakabnak, ha Sándort nem választanák meg. Mind a három terve megfiusult. Esztendei villongás után a lengyelek királyuknak választották Erős Ágost szász választó fejedelmet. Szobieszky özvegye nem volt lengyel leány és nem született trónon. Gyermekkorában IV. Ulászló lengyel király feleségével, Gonzaga Máriával, francia földről került Lengyelországba. Leánynevén La Grange d'Arquien Máriának hívták s az orléansi herceg egy sok gyerekű lump gárdatisztjének volt a leánya. Gonzaga Mária a máskülömben is züllésnek indult Lengyelországban asszony-uralmat inaugurált. A király gyöngye, beteges ember volt és hamar meghalt. Az özvegy királyné nem épen simán és nem is egészen egyenesen János Kazimirt, a Wasa-ház utolsó férfináját, a ki azelőtt hol pap, hol katona volt, választotta királynak s a ki aztán feleségül vette azt az asszonyt, a kinek koronáját később vette. La Grange kisasszony a politikus és eselszövő királyné oldalán, politikai és udvari intrikák között serdült tizenhat éves leánynya. Szép teremtés volt, beczeje a királynénak. Kezéért nemsokára két előkelő, gazdag lengyel nemes jelentkezett: az öreg Zamoisky és Szobieszky, a már akkor híres katona. La Grange kisasszony, a kinek Mária keresztnevét a lengyelek Marisienkára bérálták, a daliás Szobieszkyt szerette meg; királynéja azonban Zamoiskyhoz adta feleségül. Férjhez menetele azonban nem szakította meg viszonyát Szobieszkyvel, csak titkosan tette. Leveleztek egymással; leveleit a férfi Celadon, a menyecske Asztrea névvel írta alá; így tanulták azt a kor legolvasottak regényéből, Urfe *Asztrea*-jából. Zamoisky vérbeli lengyel nemes volt s ha nem vadászott, nagyokat ivott, a minek Szobieszky sem volt ellensége s így a szerelmeseknek módjukban volt a gyakori találkozás. Szobieszky sokszor látogatta vadászás és poharzás örve alatt Zamoiskyt s még többször találkozott az asszonnyal a környékbeli kolostorokban és kápolnában. Közben arra is gondolt, hogy Franciaországba szökne s csak szerelmüknek élne; mi, ha megtörténik, Szobieszky nem kerül a lengyel trónra s Marisienka sem tesz koronát a fejére. Az asszony rövid időre mégis Franciaországba került, mielőtt trónra jutott volna. Gonzaga Mária második házasságában is magtalan volt s ezért János Kazimir életében utódról akart gondoskodni. Utódnak a francia Condé herceget szelme ki s Marisienkát küldte Párisba, hogy a dolgot XIV. Lajossal rendbe hozza. És Condé herceg valószínűleg megkapja a lengyel koronát, ha XIV. Lajos nem kicsinyeskedik; ha a lengyel

koronáért nem sokalja, hogy a La Grangeoknak hercegséget, Marisienkának széket adjon, a melyen a fogadások alkalmával, a király jelenlétében is, jogosan ül.

Asztrea e diplomata megbízás alatt annyira megszerette Páris, hogy feledte nemesek zsembes urát, de hűségesen epedő Celadonját is. Fejébe vette, hogy egészségének árt a lengyel levegő és sehogy sem akart hazamenni. Zamoisky megsokalta a dolgot s fenyegetőzni kezdett. Keservesen indult meg hazafelé, hogy öröme érkezzék meg. Ura, a kihez hozzáérlettek, nemsokára meghalt. Asztrea szabaddá lett, nyíltan egyesülhetett Celadonjával. A tíz évi várakozás, a mi azonban nem volt olyan ártatlan idill, a minőnek ő vallották, oly mohóvá tette a szerelmeseket, hogy a gyszév lejártá előtt, nem sokára Zamoisky halála után, titkos házasságra léptek. Ebben a második, szerelemből kötött házasságában is sok volt a viharos nap. Marisienka nagyon értette a módját, hogy a házi levegő a boldogság miatt ne legyen fülledt s a katona Szobieszkyt, a ki az asszonyt lengyel módon szerette, a ki asszony nélkül nem tudott meglenni, gyakran és alaposan megvexálta. Vas akarata volt még olyankor is ha akarata nem volt egyéb gyerekes makacs-kodásnál s mindenek akarata szerint kellett történni. A trónon, a mire Szobieszkynek a szerencsés véletlen nyitott utat, természetesen nem változott meg. János Kazimir felesége életében is csak névlegesen uralkodott, halála után pedig ismét a papságra kapott kedvet, lemondott s Franciaországba költözött. Szobieszkynek még négy évig kellett várni a trónra, előbb Koribut Mihályt, egy szegény lengyel nemes választottak királynak. Mind a két választásban Marisienka játszta a főszerepet, ő buktatta meg Condét s a neuburgi herceget, a kik pedig ugyancsak szórták a pénzt. Lengyelországnak azonban nem volt áldásos a Szobieszky királysága sem, mert megmaradt, sőt meghatalmasodott az asszonyuralom. Ezután nemesek házána, de az országban is úgy folyt minden, a mint Marisienka kívánta. Szobieszky keozódott vele, de végül is mindenben engedett. Az első találkozásától haláláig imáda azt az asszonyt, a ki azt hirdette magáról, hogy kebelében orosz-lán-sziv dobog. Gyilkos csaták után, rendszerint a páncélt sem dobva le magáról, hosszú, epedő leveleket írt hozzá, a melyeket azzal végzett, hogy milliószor csókolja imádott Marisienkájának minden zicsokjét. Harmincz évnél tovább éltek házasságban s ebből huszonkét évet töltöttek a trónon. A mikor Marisienka már királyné, apja is Varsóba költözött. Az öreg fickó a hetven éven már túljáró aggastyán volt; de még mindig legényesen élt és királyné leánya nem kis bosszúságára, nyakra-főre csinálta az adósságot. Fejébe vette, hogy fölcsap kardinálnak s veje, a ki Bécsét a török ostrom alól fölszabadította, valószínűen a császár támogatásával, megszerezte neki a vörös kalapot. A papiköntös azonban nem változtatott erkölcsén; Rómában nem volt botrányosabb életű pap a lengyel királyné aggastyán apjánál.

Marisienka tehát azért költözött Rómába, mert Lengyelországban nem túrték meg tovább; mert az egyházejedelmek testületében ott él az apja s mert abban az időben Róma a trónjavesztettek aziluma. Gusztáv Adolf leánya, miután lemondott a svéd trónról s katolizált, Rómában telepedett meg s bár a trónért elég dúsán kárpótoltatta magát, mégis rászorult a pápától kapott évi tizenkétezer tallérra. Ott vonta meg magát az angol trónról előzőtt II. Jakab fia is, a kit szintén a pápa tartott s a ki haláláig reménykedett az angol trón visszaszerzésében. Szobieszky özvegye Rómában, abban a palotában szállott meg, a melyben Gusztáv Adolf leánya lakott. Gögjét, uralkodó mániáját nem esappantotta meg, hogy pazar életmódja miatt a pápa alamizsnájára szorult, hogy a trón kiesűszott a maga és családja lába alól. Csupán a pápát tekintette magával egyenrangúnak, bárki mástól jobbágyi hódolatot követelt. Egykorú forrás, Bassani diáriuma meglehetősen teljes képet tartott fenn számunkra Marisienka Rómában való megtelepedéséről. Királyi udvart tartott, volt főudvarmestere, voltak palota-hölgyei és gyónatái, volt testőrsége s kocsiját és lovait meg-

bámulták. Rendesen hatofogaton járt s kísérete kocsin és lóháton jókora csapatot tett ki. A lengyelek azonban nem sok becsületet szerettek nemzetüknek Rómában. Iszákos, verkedő, szákmányra éhes bárbarokat láttak benők. A vendéglátásért a királyné és kísérete is erőszakoskodással, hatalmaskodással, arroganciával fizetett. Szuverén jogokat követelt magának s a fölségjogok megsértését hánytorgatta, ha bármi hatalmas, ősrégi római családdal tűzött össze. Az összetűzés pedig mindennapos volt. A pápa rendszerint neki adott igazat, talán udvariasságból, talán, mert fitogtatott vallásos buzgóságával nagyon a kegyeibe férközött. A gótös matróna, a ki száműzetésében is palotájában trónt épített magának, a ki trónon ülve fogadott, a kinek féltérde ereszkedve kellett kezet csókolni, búcsukon két kisebb fiával meztláb, szőresuhában, nyakában kötéllel járta Róma utcáit, egyik templomtól a másikig naphosszant perzselő forróságban. Semmi kincsért sem maradt volna el egyetlen templomi ünnepről; de ezeken nem volt olyan szerény, olyan alázatos, mint a búcsúkon. Megkövetelte, hogy a szószékek szemében, a bibornokoknál magasabb emelvényt készítsenek számára; hogy az ünnepek, ha még késnek is, ne kezdődjék megérkezése előtt s hogy kezdjék előlről, ha már megkezdtek volna. A Scala Santa templom lépcsőin azonban térden csúszott föl, minden lépcsőfokot megcsókolván. Nagy divat volt abban az időben, hogy a római társadalom előkelő hölgyei mossák meg a zarándokok lábait s ebben a munkában a lengyel királynénál senki sem volt fáradhatatlanabb. A Vatikánban gyakran fordult meg XII. Ince és XI. Kelemen pápáknál. Megtörtént az a szabály- és etikett-ellenes dolog is, hogy az éjszakát is a Vatikánban töltötte. Erre egybéknt már volt precedens. A midőn Krisztina, Gusztáv Adolf leánya, először fordult meg Rómában, a hol aztán hosszas bolyongás után végleg meglepedett, a hol meg is halt és Szent Péter temploma kriptájában temették el, néhány napra őt is a Vatikánban szállásolták el.

Szobieszky özvegye azonban csak másfél évtizedet tölthetett Rómában. Gögje abban az arányban növekedett, a mint szegényedett és vényült. Két kisebb fia, a kik vele voltak és udvara is tömérdek galibát csinált. A vitás kérdésekben, a hatalmaskodásokban mindig maga akart bíraskodni. Egyik fiának kedvéért összetűzött Róma egyik legrégibb és leghatalmasabb családjával is s a hatalmas család, a pápa miatt, kénytelen volt deferálni a parvenü exkirálynának és földönfutó fiának. A mig erszénye bírta, fényes és népes udvartartásával, pompás fogataival, talpig vasha öltözött testőreivel, pazar ünnepeivel elkápráztatta a rómaiak szemét. A kinos azonban, a mit Lengyelországból hozott, alig tizenöt év alatt elolvadt s a királyosít játszó matróna már nemesek alkalmatlan, de terhes vendég is. Ha nines annyira kegyében XI. Kelemennek, a kivel akkor ismerkedett meg, a mikor még csak Albano bibornok volt, a kit bibornok korában sokszor látott vendégül, valószínűen hamarabb kell elhagynia Rómát. Két fia életmódja is olyan botrányossá lón, hogy még Rómában is, a hol pedig nem mértek akkor szigorú mértékkel, megsokalták. Szerencsége volt, hogy mire koldusbotra jutott, meghalt XIV. Lajos s a régensnél visszakönyörögte magát Franciaországba. Bloisban vonult meg s az alamizna kenyerén morzsolta le hátralevő napjait. A gögös, a sors szeszélyéből nagyrament Asztrea hetven év múltán olyan szegényen került vissza Franciaországba, a milyen szegényen neki indult a kalandos életnek Gonzaga Mária oldalán. Bloisban halt meg, de hamvait visszavitték Lengyelországba és Celadonja mellett, a lengyel királyok, a Szent Piastok temetőjében tették örök pihenőre.

Junius.

A MODERN ÉREM-ÉS PLAKETT-MŰVÉSZET.

Sok szó esik manapság a művészet népszerűsítéséről. De hogy a művészetet népszerűsítsük, hozzáférhetővé is kell tennünk. Ezt azonban nem szabad úgy értenünk, hogy a

SZENT RÓKUS A PESTISES BETEGEK KÖZÖTT. — Vastagh György foltárképe a szeged-rókusi új templomban.

művészetnek ocsóbbá is kell lennie. Egy ilyen általános tétel megölője lehetne minden művészetnek. Épen ellenkezőleg arra kell törekednünk, hogy a művészi munka illő díjazást kapjon és hogy azok a történetek, a melyek az ehez mestertől néhány garasért megvásárolt remekművekről szólnak, végleg a kuriózumok sorában foglaljanak helyet.

A probléma már most abban van, hogy ha a művészet tárgyai mind drágábbak és drágábbak lesznek, akkor alig remélhető, hogy megszűnik az a régi állapot, a mely szerint csak fejedelmek, arisztokraták és tőkésék jut-

nak a művészet tárgyainak birtokába; szóval a művészet, finnyásan, csak a palotákba látogatna el, a középosztályú ember vagy épen-séggel a szegény ember háza előtt pedig megvetéssel haladna tovább. Ezt semmi esetre sem nevezhetők népszerűsítésnek.

A modern élet azonban meghozza a megoldást. Nem szólnak most arról, hogy a műzeumok áldásos működése, az építkezésnek művészeti irányba való visszatérése mennyire hozzájárult az izlés fejlesztéséhez, sem arról, hogy a nagyarányú művészet és iparművészeti termelés épen sokoldalúságánál fogva

2.

3.

1.

8.

4.

5.

9.

10.

6.

7.

11.

megtalálja az utat a szerény módu ember hajlékába is. Most csak arról az erős fogásról essék szó, a mellyel a modern élet a képzőművészeteknek két műfaját a népszerűsítés érdekében karon ragadta.

Értjük a grafikai technikákat és az apró bronzot.

A grafikai technikákról nem régiben volt szó a «Vasárnapi Ujság» hasábjain. Jelenleg az apró bronzral, illetve annak egy speciális fajával akarunk részletesebben foglalkozni: az éremmel.

Mindenek előtt meg kell különböztetnünk az öntött és a vert érmeket.

Az öntött érem készítése a következő. A művész eredeti nagyságban mintázza meg művét, a mely után a gipszöntés ismert módja szerint gipszminta készül. A gipszmintáról az érczöntő homokformát készíti, a mely az éremnek vagy plakettnek rendszerint csak egyszeri kiöntésére használható.

Ez természetesen, különösen akkor, a mikor nagyobb számban előállítandó példányokról van szó, költséges eljárási mód. Ily esetben ajánlatos a másik technikát, az érmek és plakettek verését elővenni.

A vert éremmel a legfontosabb tényező a verőtolke, a mely teljesen megfordítottja — negatívja — magának az éremnek. A verőtolke előállítása két főeljárású mód szerint történhetik. Az egyik az eredeti nagyságban való mintázással kapcsolatos és vagy úgy történik, hogy egy acél pozitívum készül, s az belehelyeztetik egy vas-tökébe, a mely megacéloztatván, a verőtökét szolgáltatja, vagy pedig történhetik a verőtökének közvetlen kivésése által.

Így készültek a legrégebb időktől a XIX. század második feléig az összes vert pénzek, érmek és plakettek verőtökei; így készülnek manapság is azok az érmek és bélyegzők, a

melyeknek művészi volta nem fontos — ez a vésnökparosok technikája — és végül azok az esetleg nagyon becses alkotások, a hol az éremművész épen a régi technika jogainak megóvására fektet nagy súlyt.

Az uralkodó szerepet a verőtöke készítésénél korunkban a kicsinyítő (redukeziós, pantografikus) eljárás vette át. Ennek lényege a következő. A művész tetszés szerinti nagyságban mintázza meg a plaketten megőrkítendő témát. A mintázás anyaga agyag, viasz s az u. n. plasztelin; szóval a legengedelmesebb agyag, a mely minden szeszélynek engedelmeskedik; a művész tehát kedve szerint engedheti át magát a teremtés munkájának; a fény és árny játékát — minden szobrászi mű hatásának alaptényezőjét — kedvére tanulmányozhatja, a kompozícióját, annak részleteit, a formákon tetszése szerint változtathat, nem köti őt a visszavonhatatlan vésővonal; szóval szabad tere van az alkotásnak. Mikor aztán késznek itéli a mintát, gipsz öntvényt készíttet róla, erről ismét egy vas vagy kemény bronz öntvényt, a mely a pantografikus eljárással tetszés szerint lekicsinyíthető. Így kapjuk meg aztán azt az acélpozitívot, a mely a mélyesztési eljárással a verőtökét szolgáltatja.

Napjainkban a redukeziós eljárás játszik uralkodó szerepet. Ez az eljárás nagyban hozzájárult ahhoz, hogy az érem- és plakettművészet Franciaországban a múlt század utolsó évtizedeiben renaissance-ához jutott. Ponscarne, Chaplain, Charpentier és Roty azok a nagymesterek, a kik nagyarányú működésükkel gyakorlatilag mutatták meg, mily monumentális hatást lehet beszorítani az érem és plakett szűk keretei közé. A párisi állami pénzverő-intézet ezerszámra veri a műveiket, a melyek az egész világon elterjedtek és nagyban hozzájárultak az izlés nemesítéséhez.

A magyar éremművészetnek szintén megvan a maga érdemes múltja, a melyből most csak a körmőcezbányai érmészek és Ferenczy István működésének említésével mutattunk rá. Az igazi modern magyar plakettművészet azonban a francia plakettörök hatása alatt indul virágzásnak.

De ezt a hatást nem úgy kell értenünk,

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

10.

9.

8.

11.

12.

V. MOHAMED TÖRÖK SZULTÁN A KONSTANTINÁPOLYI KÓRHÁZAK LÁTOGATÁSA ALKALMÁVAL.

I. Mehmed szultán. II. Mahmud basa. III. Salih basa volt hadügyminiszter. IV. Ehref bey főlovászmester. V. Engel Gyuláné sz. Porczán Vilma, Konstantinápolyban élő magyar úrnő, a ki a kórházakban fekvő sebesült katonák ápolása körül buzgólkodott. VI. Renzy bey főhadsegéd. VII. Lutfi bey első kamarás, volt budapesti főkonzul.

(Az első fényképfelvételek, melyen a török szultán kíséretével együtt fényképeztek le.)

minthogyha a mi művészeink utánoznak a francziákat. Nem, éremszobrászainkban erős gerinező emberekre akadt a művészetnek ez az ága, úgy, hogy visszatekintvén a lefolyt 15–20 esztendőre, mondhatjuk, hogy ezen idő alatt *önálló magyar éremművészet alakult ki.*

Egy szerencsétlen véget ért szobrászművész, Szarnovszky Ferencz mintázta az első modern értelemben vett magyar érmeiket. Legkiválóbb alkotása az Iparművészeti Múzeumnak állami nagy érme. Szarnovszky csak csekély számú érmet mintázott, mert élete derekán önkézzel vetett véget életének.

Beck Ö. Fülöp és Teles Ede vették át az ő munkásságának folytatását. Mind a kettő eredeti művészi egyéniség, a kik mélyen belehatoltak az éremszobrászat minden rejtelmébe. Önálló egyéniség mindkettő, annyit azonban — mint közös jellemvonást — elmondhatunk róluk, hogy munkáikban a technikai ismeretekhez a karakterek helyes megfigyelése és nagy kompozicionális készség járul.

Kettőjük közül Beck foglalkozott nagyobb szeretettel és odaadással a plakett-művészettel, el is mondhatjuk, hogy az ő munkáiban csúcsosodik ki a mai magyar plakett-művészet. Teles szerényen vendég szereplőnek szokta magát nevezni a plakett-művészet terén. Ez azonban mitsem von le érdemeiből, a melyekhez hozzátehetjük, hogy tanítványokat is nevelt, Berán Lajost, Murányi Gyulát, Juhász Gyulát és Reményi Józsefet.

Beck Ö. Fülöp műveiből bemutatjuk gróf Tisza István karakterisztikus arczképét, Zsolnay Miklós portréját, mely a pécsi országos kiállítás alkalmából készült, valamint Hosvay Lajos plakettjét, mely egyike legutóbbi műveinek; Mikes-plakettje mesteri kompozíció, egy öntött plakett után készült női-arczképtanulmány pedig talán legegényibb munkája az itt közltek között.

Teles Ede művei közül gróf Andrássy Gyula finoman megmintázott fejét mutatjuk be és Pollitzer Ádám bécsi orvostanárnak, valamint Szoldatics Ferencznek, az agg magyar festőművészek arczképeit; e kevés számú példa is mutatja, mily kitűnő portretista Teles.

A következő a sorban Berán Lajos, a ki

azóta, hogy 1902-ben megnyerte a Trefort emléklakett-pályázatot, kizárólag a művészet ezen ágának szentelte magát. Számos sport-érmet is mintázott, úgy hogy főrésze lesz abban, hogy megszűnjék az a tarthatatlan állapot, hogy sport-egyesületeink izléstelen medálakkal és tiszteletdíjakkal jutalmazták bajnokait. Bemutatott művei közül Kőrösi Csoma Sándor-érme — egyike a legutóbbiaknak — szép haladásról tesz tanúságot.

Murányi Gyulában és Juhász Gyulában szintén két szorgalmas és nagy tehetséges művészt nyert az érmészet. Az ő műveiken kívül még Vágó Dezsőtől és Csillag Istvántól mutatunk be plaketteket.

De velük még távolról sines kimerítve a sor. Istók János, Reményi József, Szentgyörgyi István, Moiret Odön, Vedres Márk és számos jeles fiatal szobrász mintáz plaketteket is.

Értelemes művész valamennyi, a kik nemcsak azon dolgoznak, hogy saját művészi egyéniségüket domborítsák ki — bár ez is első rendű feladat — hanem azon is, hogy abban a világra szóló versenyben, a melyben a nemzet művészetek vesznek részt, a magyarság is megállja a helyét.

Az én szerény ítéletem szerint ez sikerül is nekik.

Siklóssy László.

A NŐK BARÁTJA.

Elbeszélés. — Irta Lampérth Géza.

Kicsák, az örökké savanyú, mogorva fiskális komoly ünnepi ruhát és ugyanolyan ábrázatot öltött, mikor a kissé kotnyeles tisztai szolgál, noha ez nem volt a parancsban, jelentette neki, hogy az ezredes úr Bajnát alighanem rövidesen áthelyezik a legfelsőbb mennyei armádiába. És mikor néhány perez múlva, bizonyos hivatás- és alkalmoszerű megilletődéssel meglepődve látta, hogy az ezredes úr nem ágyban, párnák között s orvosságos üvegek arzenálja mögött fekszik, hanem ott ül szokott helyén, karosszékeiben, a nagy boltíves ablak-

mélyedésben, a honnan épen a sétatérre lehet látni. A kedves, vidám zsihongású sétatérre, a hol fiatal dúslombú vadgesztenyeiák fehérfürtös virágaikat ringatják s a fák alatt ringó testű fehérruhás hölgyek sétálnak. S lanyg, édes tavaszi napsugár hull a kék mennyégreől fehérfürtös, ringó gesztenyevirágra, kaczagva-csevegve sétáló asszonyra, leányra...

Az ezredes épen kinézett az ablakon. A kopogtatást észre sem vette, csak mikor Kicsák belépett, akkor fordult az ajtó felé. Elég jól konzervált s katonás gonddal borotvált arca viaszosan sápadt volt, élesvágású szemei üveges fényvel csillogtak s hangja — a régi kemény, kommandérozó hang — a mint most beszélni kezdett, bántóan meg-megrecesgett, mint valami vén, kiszolgált, repedt trombita hangja.

— Na mi az, fiskális uram — mordult rá erőltetett keménységgel az érzékeny hangon beköszönő Kicsákra — temetésről jön talán, hogy ilyen komor gyászba öltözött? A hangszalagjai meg mintha posztóval volnának bevonva... olyan tompán kong a közzönése, mintha valami gyászdobot pörgetne... mi?...

Kicsák meghökkenve, zavarodottan ötlött-halt. Valami ügyes kibuvót keresett:

— Nem ezredes úr... csak...

— Se baj na! — vágott szavába az ezredes. — A fekete gérokkját most már csak tartsa fenn, hanem a gyászos ábrázatot, azt levetheti bátran. A hangját is csak eresse ki. Csak semmi komédia, semmi érzélgés. Ezt vigye vissza az életbe. Ott néha szükséges és hasznos az ilyesmi, noha nagy ostobaság ott is. Az inas, úgy látom, előre kifecsegte, a mi különben nem titok. Hiába is titkolnám, ide van írva az arcomra, a szemembe... mi?... Vége a nagy gyakorlatnak, ügyvéd uram, nekem nem sokára lefújnak. Ennyi az egész.

Itt egy percze elhallgatott s megint az ablakra nézett.

— Csak a korzót szeretném még egyszer végignézni — mondotta erőltetett mosollyal — mert nem tudom, *ott túl* divatban van-e a korzózás?

— Ugyan kérem, ezredes úr... — bátorodott Kicsák.

— Semmi «ugyan», fiskális uram. A legfelsőbb hadi parancsot már írják nekem odaát... És ha megérkezik, indulok. Pontosan, katonásan, nem kéve egy perezet sem. Épen azért nem hívtam orvost. Azok akadékoskodó emberek. Csak hátráltatják az utazást. Azért hívtam önt, ügyvéd uram, hogy gyorsan végezzünk. Pontosan és szárazon, mint a paragrafus. Kérem csak...

Fel akart emelkedni a székről, de visszarsokadt.

— Se baj! — legyintett a kezével. — Nézze csak... ott az íróasztalom középső fiókjában van egy levélboríték, kérem, vegye ki.

Az ügyvéd kivette a borítékot. Nagy, katonás betűkkel ez volt ráirva: *Testamentumom.*

— A végrendeletem — mondta az ezredes — nézze meg, kérem, rendben van-e? Csak az alakiságokat értem, a tartalma rendben van. Így rendelem, így akarom.

Kicsák átnézte az írást és teljesen rendben levőnek találta alakilag. A tartalma meg épen valami nagy belső gyönyörűséggel töltötte el a megrögzött nőgyűlölő száraz, szikkadt lelkét. Hosszú, savanyú ábrázata szinte belegömbölyödött ebbe a különös, jóleső érzésbe. Mindig jókedvű, tréfára kész embernek ismerte az ezredest, de hogy ilyen tréfával koronázza be életét, azt már még sem várta Kicsák. No, de a tartalom most még nem tartozik ő rá. A testamentum formailag rendben van. Az ezredes úr így rendeli, így akarja és pontkum!

— Arra kérem — mondta tovább az ezredes, — hogy a rendelkezéseimet pontosan hajtsa végre. Egyelőre tartson szigorú titkot s míg el nem temetnek, senkinek el ne árulja a végrendeletem tartalmát. Azt akarom... igen, hogy is mondjam... hogy stilszerű legyen a temetésem. A «nők barátja» beszél most, remélem, ön ért engem, ügyvéd úr.

— Értem, ezredes úr, — felelt Kicsák most már természetes, tele hangon és szinte kedve lett volna gratulálni az ezredesnek, ha végre

is nem ilyen komoly és alapján szomorú dologról lett volna szó, mint a testamentum.

Az ezredes megköszönte Kicsák szívességét és katonásan elbucszott tőle.

— A többit — mondta bucsúzólj — majd jelenteni fogja az inasom.

Az ügyvéd a hátulso kapun távozott a nagy ódon házból s a szűk, zeg-zugos sikátorokon át vette útját hazafelé, hogy senkivel ne találkozék. Hátha még ki találnák esiklandozni belőle az érdekes titkot.

Mindjárt az első utcásarkon beleütődött azonban egy ismerős társaságba.

A kaczer kis számtanácsosné, a kit általában csak a «vig özvegy» néven ismert a városrész, épen hazafelé igyekezett a déli sétatérre rendes udvarával.

— Mi van az ezredessel, ügyvéd úr? — fuvolózza legbájosabb hangján Kicsák felé a vig özvegy. — Napok óta nem jelent meg a korzón. Talán beteg vagy elutazott?

— Ig... igen — bizonytalankodott Kicsák — az ezredes gyengélkedik és azt hiszem, el fog utazni.

— A foga fáj megint az öreg rókának, mi? — Valami gáláns kalandra vágyik... És el fog utazni a Rivierára, mint tavaly ilyenkor — vágott közbe a monoklis pénzügyi fogalmazó, a korzó humoristája és a vig özvegy elmaradhatatlan lovagja. Mire általános derültségtől visszhangzott a sikátor, noha a szép özvegy észrevehető erőlködéssel eresztett meg egy másodrangú mosolyt és még valamit kérdezni akart az ügyvédtől. Kicsák azonban ekkor már a harmadik utcát kaszálta hosszú sáska-lábaival.

Alighogy hazaért, megjelent nála az inas és jelentette:

— Az ezredes úr végzett!

*

Az estvéli korzót így hát már amonnan felülről, az örökös garnizonból nézte az öreg katona. Míg ideleln, ódon palotájának lefüggönyözött ablakai alatt vigan kaczagva hőmpölygött fel s alá az az eleven meleg tavaszi áradat, a melyből sohasem hiányozhatott azelőtt a daliás ezredes úr Bajna, vagy mint a korzó nyelve nevezte «a nők barátja».

Daliás alakját, gáláns bókjait azonban hiába várták ma is a korzó flirtós asszonyai. Az ezredes úr nem jött. Ellenben megjöttek az «Entreprise» fekete huszárjai és szorgosan munkába vették az ódon Bajna-ház hosszú, boltíves kapualját.

Egyszerre végigszaladt a gyászír a korzón és főképen az öreg penzionátus gavallérok körében keltett őszinte, mély hatást. A hölgyek, noha az ő barátjukról volt szó, inkább a temetésre gondoltak, mintsem a halottra (a mi

A DALAI LÁMA.

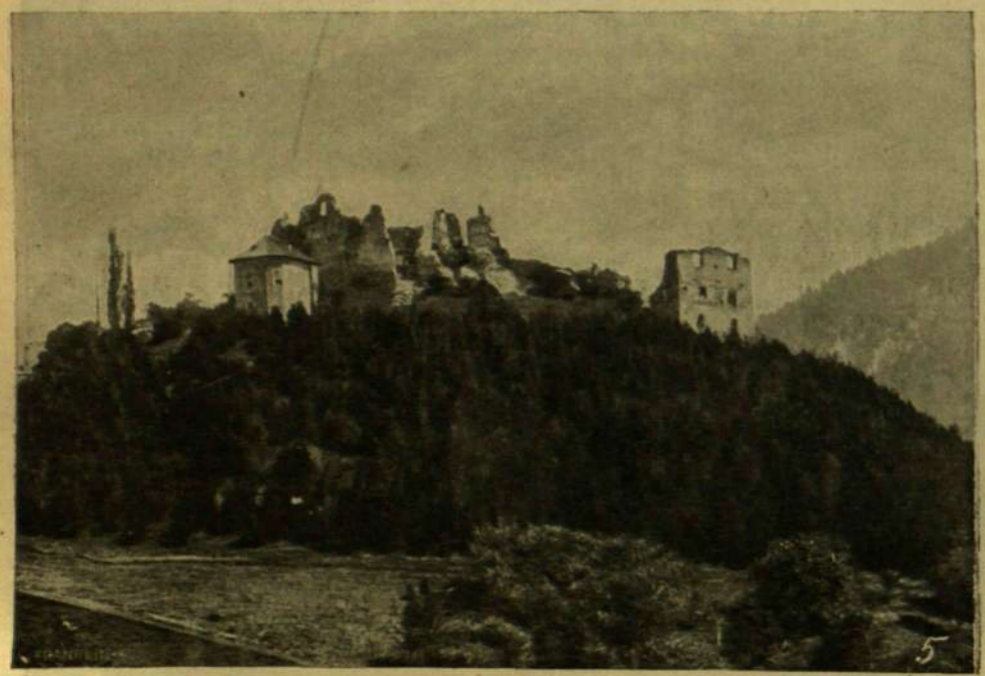
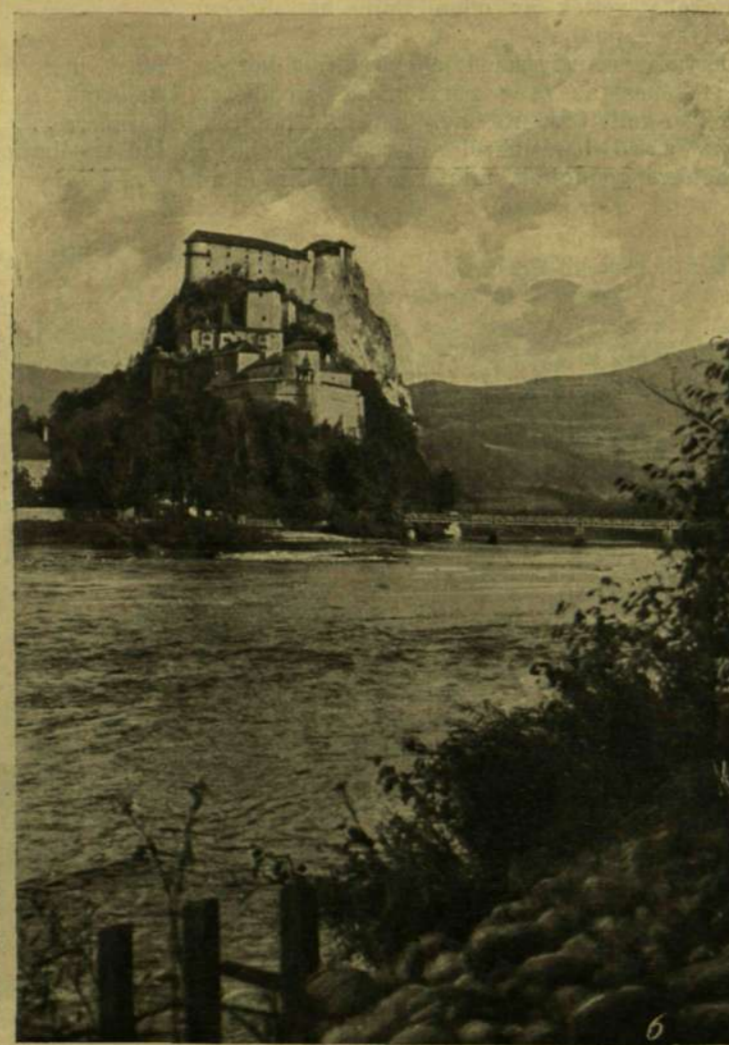
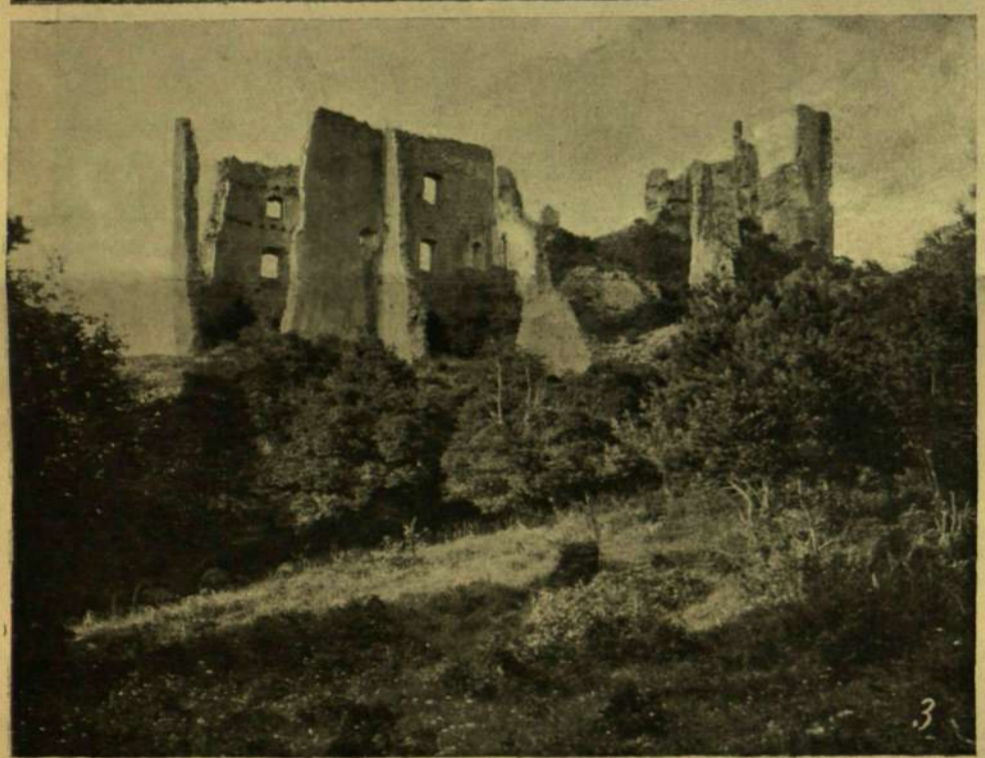
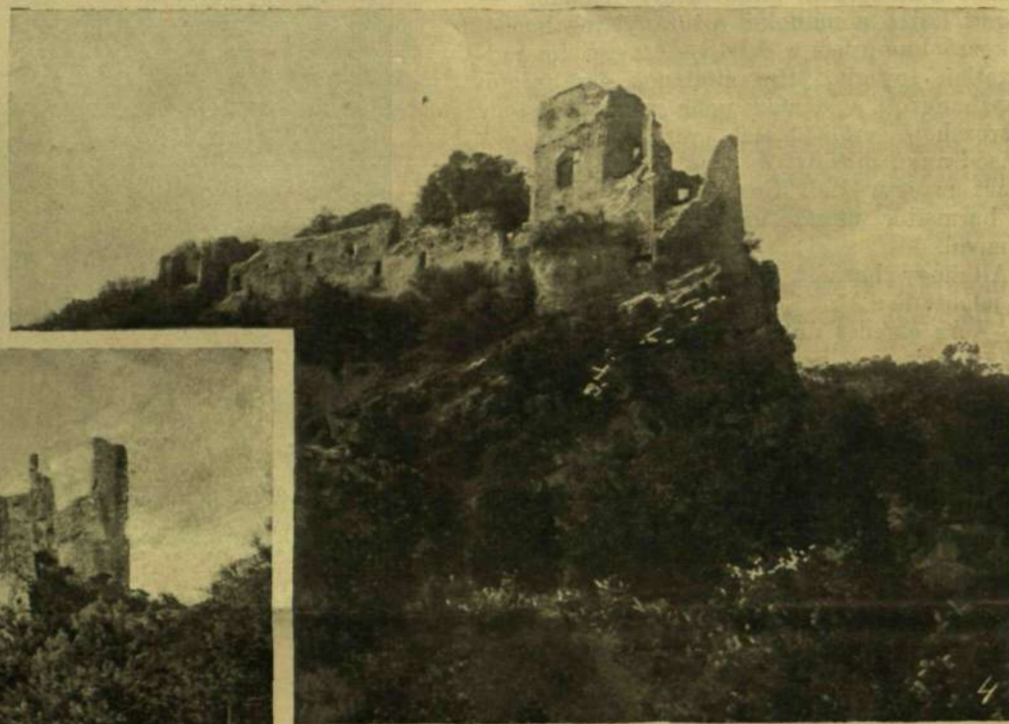
lehet, hogy fejlettebb esztétikai érzékük bizonyítéka), a koszorúkra... a toalettekre, a parádéra... Csak ilyen szép maradjon az idő — sóhajtoztak — milyen gyönyörű katonatemetés lesz — zenével...

A korzó monoklis humoristája még valami sületlen éleztet is megköczkázott a halott oroszán rovására s a szép özvegy felderítésére, a ki azonban ezúttal még művevetéssel sem reagált, hanem fázósan összehúzva kabátját,

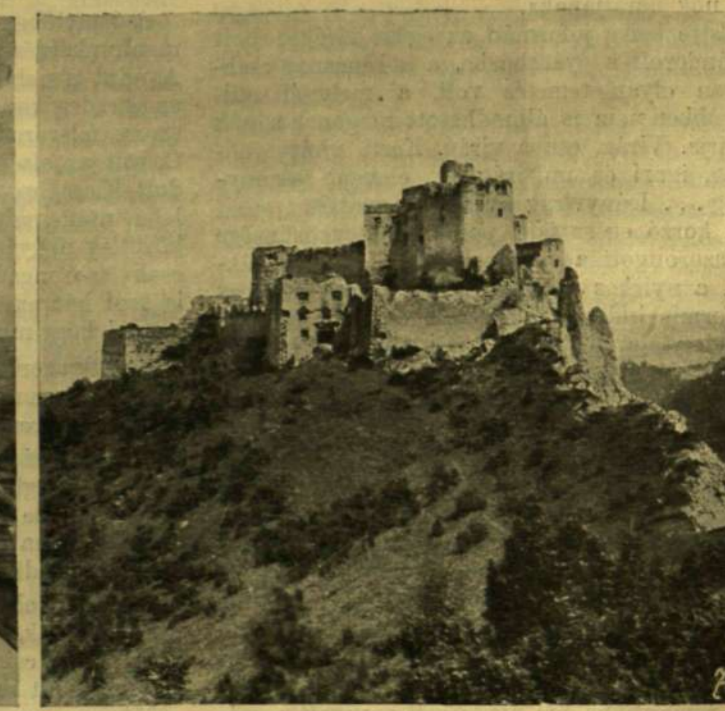
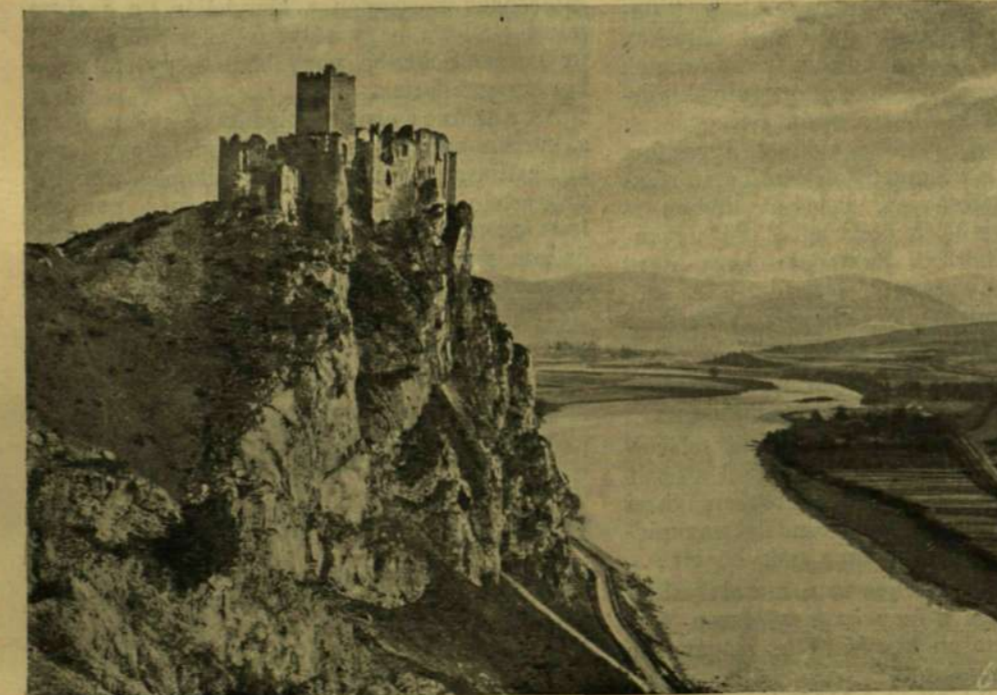
A DALAI LÁMA ÉS MINISZTEREI. (A látását jobbra Bell, angol ügyvivő.)

Loeffler V. fővétel.

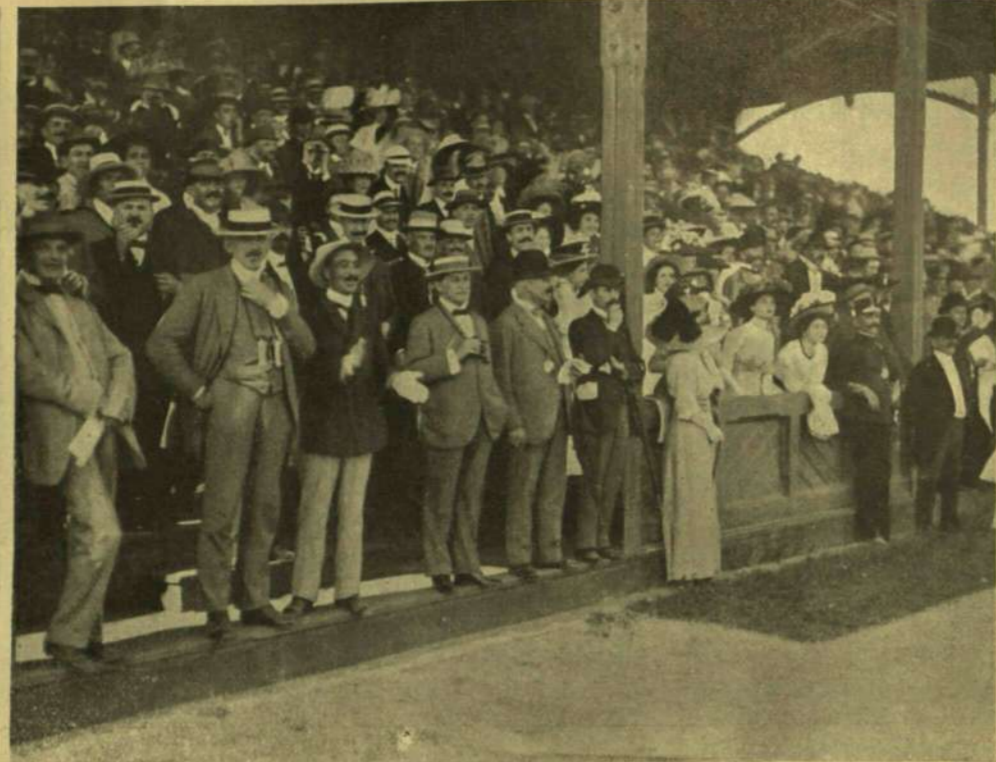
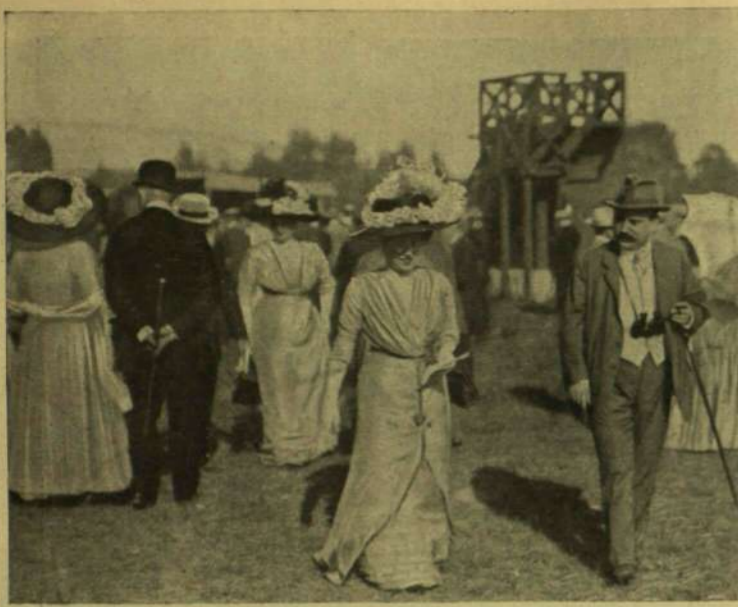
1. Árva (éjszaki saroktorony). — 2. Hollókő. — 3. Appony. — 4. Ghymes. — 5. Szklabinya. — 6. Árva.

MAGYARORSZÁGI VÁRROMOK.

1. Saskő. — 2. Vágvár. — 3. Óvár. — 4. Zay-Ugrócz. — 5. Léva. — 6. Sztrecsnő. — 7. Liétava.

MAGYARORSZÁGI VÁRROMOK.

A SIÓFOKI LÓVERSENYEKRŐL. — A KÖZÖNSÉG A TRIBÜNÖKÖN ÉS A GYEPEN.

sürgős dolgok ürügye alatt hirtelen haza távozott. Azaz, hogy először felszaladt Kicsák irodájába, onnan a virágos boltba ment és megrendelte az első koszorút — a nők barátjának.

A virágüzletnek másnap ugyancsak kemény napja volt. Kora reggeltől késő estig egymásnak adták a kilincset gyengéd női kezek. Délre már tele volt az egész kirakat különböző színű szalagokkal, a melyek legtöbbször ez a felírás diszlett: «A nők barátjának».

Este kelve jóformán az egész virágos bolt átvándorolt a gyászházba, a hol másnap csakugyan olyan temetés volt, a melynél stilszerűbbet nem is álmodhatott magának a nők barátja. Virág, csupa virág. Kerti virág, vadvirág, igazi és művirág... eleven asszonyvirág... leányvirág övezte a ravatalt.

A korzó egész üde, pompás hölgyközönsége ott szorongott a dohos, boltíves öreg szobákban, a nyirkos szűk udvaron. A hadsereg, az uniformis hideg fénye szinte hátrébe szorult e meleg, eleven ragyogás mellett. Sőt a komorméltóságú gyász-zenének is jóformán csak az első akkordjai érvényesültek. Az aglegény virágos, de rokontalan ravatala mellett csakhamar megereedt a kíváncsi, jókedvű, szinte zsúrszerű csacsogás, eszegezés.

Hogyan, hogyan sem, még temetés előtt híre futott ugyanis, hogy a nők barátja méltó és következetes maradt magához még halálában is. Mindenét a nőkre hagyta. Még pedig — így hirdette a fáma — azokra a nőkre, a kik magányos életének unalmas és keserű óráit felderítették, megédesítették.

E romantikus hír ott búgott-zsongott a gyászoló gyülekezetben is. És voltak, a kik már egészen otthonosan érezték magukat a komor palotában, noha a régi gazda még el sem

távozott egészen. Irigy, kaján tekintetek is röpködtek azonban. Leginkább a szép számtanácsosné felé, a ki sűrűn lefátyolozva, mély gyászban, egészen a ravatal mellett állt, a melyen egyébként is az ő koszorúja foglalta el a főhelyet. Keservesen, szinte roskadozva zokogott öngyásza és teletart egy feltűzött zsebkendőt. Szerencsére ott állt mellette a fürge fogalmazó és gyengéden támogatta mély-séges bánatában.

A temetőben már jóformán csak a testamentumkérdés foglalkoztatta a kedélyeket. A mint a nehéz nedves hantok rádübörögtek az ezredes koporsójára, a sirató könnyek egyszerre felszáradtak. Még a szép özvegyei is. Ő volt az első, a ki mohó kíváncsisággal fordult Kicsákhoz a testamentum néminemű részletei után puhatólózván. Példáját többen is követték a gyászoló gyülekezetből és ugyan csak szorongatták az ügyvédet: hogy-mint is szól hát az a végrendelet? Igaz-e a szóbeszéd, hogy mindenét nőkre hagyta az ezredes?

Kicsák azonban begombolózott. Ma még nem mondhat semmit, holnap ügyis nyilvánosságra kerül a végrendelet, akkor minden kiderül.

Nagysádnak különben annyit elárulhatok — súgta ravasz hunyorgatással a szép özvegy fülébe — hogy általánosságban igazat mond a fáma és hogy a végrendelet nagysádról sem feledkezett meg ama nők között...

A többit jelentőségteljes szatírmosollyal nyeltele Kicsák, ám a szép özvegy eleven fantáziája elég esinösen kiegészítette magának a kettéharapott mondatot.

Másnap, rendkívüli érdeklődés mellett kihirdették a végrendeletet.

Katonás rövidséggel intézkedett az ezredes. Két házat minden ingóságaival együtt

(avagyis más szóval egész vagyonát) — az ügyvédi, elég bőséges honorárium levonása után — két régi hűséges öreg (ez a három jelző így szórul-szóra benn volt a különben szűkszavú testamentumban) cseledjére hagyta. Nevezet szerint pedig a Sári szakácsnéra, a ki tizenöt évi becsületes szolgálata után immár jól megérdemelt nyugalmát élvezni valahol Kajászó-Szent-Jánoson, továbbá a Kati szakácsnéra, a ki viszont az utolsó tíz esztendőben sáfárkodék hűségesen a konyháján, a melyre mindig felette nagy súlyt fektetett az ezredes úr Bajna. Sokkalta nagyobb, hogysem azt a korzón gondolták volna.

Az általános elszontyolódást, a mi e hírre a korzón támadt, csak a végrendelet egy derűs kodiezzillusa bizsergette fel némiképen, a melynek értelmében az ezredes kedvenc papagályát (az utóbbi időben már ki nem állhatta örökös rikácsolásáért!) az özvegy számtanácsosné gyengéd gondozásába ajánlotta.

HELENA ÚTJA.

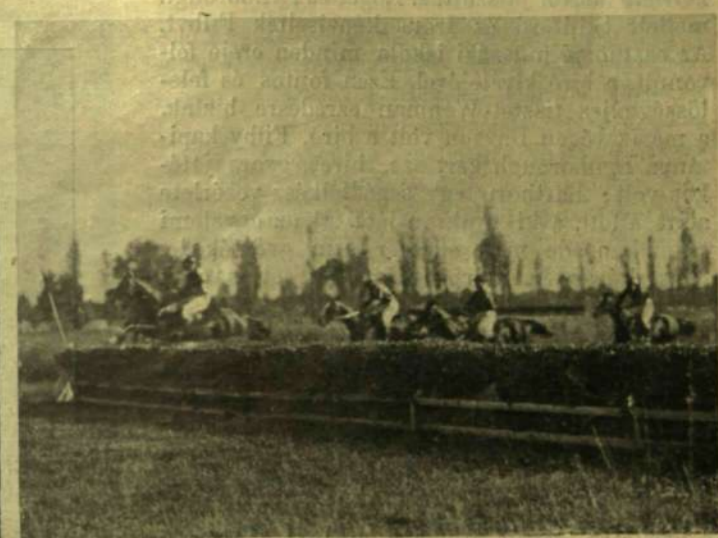
REGÉNY. (Folytatás.)

Irta Anthony Hope. — Angolból fordította Weida Margit.

IX. Lynborough észrevesz valamit.

— Történt valami! — (Ezt jegyezte fel aznap este Lynborough.) — Nem tudom biztosan, hogy mi, de úgy látszik, az ellenség végre megmozdult. Örülök neki. Nagyon szerencsés voltam. Kezdem kinevetni, és csak nevettem. Jobb szeretem, ha más érzés is vegyül belé. Látszólag nem történt semmi más, minthogy a tíz koronámát elvesztettem.

— Megtette? — kérdeztem. — Természetesen, — felelt Roger. — Kedvem szerint men-

A SIÓFOKI LÓVERSENYEKRŐL. — 1. FELVONULÁS. 2. GÁTVERSENY. 3. KÖZELEDIK A VIHAR.

tem és jöttem is. Közbeszóltam: — Senki sem állította meg? — Senkinek sem volt ellene kifogása, — mondta Roger. — Sok idejébe került, — mondom én. — Három órát volt távol! — Nagyon jól esett a fürdés ma délután, — mondja Roger. Hm! Átadom a két ötkoronást, melyeket Roger nagyon különös mosolylyal vág zsebre. S ezzel látszólag befejeztük az ügyet. Én még megjegyzem, hogy a marchesa örsége, úgy látszik, nem nagyon éber. Roger megint mosolyog, nem kevésbé furesán! Hm!

S azután Cromlech! A mennyire én ismerem, megbízhatok benne, mint önmagamban. Nincs titka előttem, legalább nem tudok róla; én semmit sem titkolok el előtte, a miről felteszem, hogy érdekelné őt. De alig, hogy Roger hazajött, Cromlech eltávozott! Véletlenül észrevettem, hogy előbb pár percig még beszélgettek. Cromlech másfél órát van távol! Ha nem volnék ilyen becsületes, rátrányítom a telescopot. De így nem tettem meg. Hol volt Cromlech? Azt mondta: a templomban. Elhiszem, de a templom különös hatással volt rá. Gyakran szótlan, mogorva, elgondolkodik, zavart, állandóan a haja helyét dörzsöli, sőt velem szemben sem túlságosan szeretetreméltó? Vagy pedig széles mosoly ül az arcán! Talán egy új sirt talált? De nem; ezt megmondta volna. Mi történt Cromlechhel?

Első pillanatban Violetet, azt a kellemes modorú vonnám felelősségre. Vagy Norah szeme és szempillája tette? De én habozok. Mindkét esetben, természetesen asszony van a dologban. Violet önelégültté teheti a férfiakat, Norah felvidíthatja őket. De ezek ketten nem épen önelégültek, inkább az eseményekkel elégedettek; nem is vigak, inkább elgondolkozók. S boszankodnak, azt hiszem. Az ellenséges csapatnak, úgy látszik, nagy ereje van. Az ily könnyen elért nagy eredményeken megismerem a marchesa kezét. Még van a magam véleménye arról, hogy mi történt Rogerral és Cromlechhel. Majd meglátjuk, holnap van a cricket match!

Később. Befejeztem volt a jegyzeteimet, s lefekvésben voltam, (holnap korán akarok fürdeni) mikor észrevettem, hogy lent felejtettem a könyvemem. Colston már lefeküdt, vagy elment valamerre. Mindegy; elég az ahhoz, magam mentem le. A könyvtár ajtaja nyitva állt; papucsban voltam; a lámpa még égett. Roger és Cromlech még fent voltak. A mint közeledtem, akaratlanul, zaj nélkül, (azt igazán nem kívánhatják, hogy köhögjek a saját házamban, mikor még hölgyek sincsenek jelen) meghalottam ezt az érdekes, jelentőségteljes, nagyon fontos párbeszédet:

Cromlech: — Szavamra mondom, könyv volt a szemében!

Roger: — Stabb, mint úriemberek, tehetjük azt...?

Ekkor meghallották a csoszogást. Beléptem; mind a kettő zavartan felhajtott egy-egy pohár szódás whiskyt. Fogtam a könyvemem, s egy szót sem szólva, végignéztem őket. Láthatóan zavarban voltak; Roger elpirult, Stabb is megmozdult. Ott hagytam őket.

— Könyv volt a szemében! — Mint úriemberek tehetjük azt? — A marchesa lassan, de biztosan halad!

Nem érdemes a naplót tovább kutatni; mert ő lordsága, megfélekedve az ágyról, melybe eredetileg szánta magát, a szerelem természetére vonatkozó fejtegetésekbe merül.

Többek közt a következő kérdéseket intézi önmagához: 1. Elkerülhetetlen? 2. Kellemes? 3. Általános? 4. Okos dolog? 5. Hasznos? 6. Pillanatig tartó? 7. Örökké való? 8. Szabad-akarattól függ? 9. Végzetes? 10. Gyógyítható? 11. Vallásos? (Jegyzet: «Kérdezd Cromlech-től») 12. Feltehető-e, hogy túléli a civilizáció fejlődését? 13. Egyáltalában miért léteznek? 14. Nevetséges? Arról nem szól a krónika, hogy Lynborough lord megfelelt volna e kérdésekre. Bölcsen megelégedett azzal, hogy feltegye őket. De ha megfelelt, érdemes lett volna leírni a naplóját.

Mint úriemberek tehetjük azt...? — tette fel a kérdést Roger. De kérdése válasz nélkül maradt mindaddig, míg Lynborough felvette a könyvét, s eltávozott, hogy feljegyezze azt, a nyomán támadt feltevésekkel együtt. Stabb komolyan bírálgatta, közben, szokásához híven, a kopasz fejét vakarta.

— Ha egy ilyen dicső teremtetés... — mondta Roger.

— Ha egy igazán értelmes és rendkívül rokonszenves nő... — mondta Stabb.

— Azt hiszi, hogy van joga valamihez, nos, úgy valószínűleg van is!

— Az álláspontja minden esetre tiszteletet érdemel, méltó rá, hogy udvariasan meghallgassák.

Lynborough valószínűleg szörnyetegnék tűnik fel, hm...

— Ugyan, az Isten megáldja, Ambrose egy

elkényeztetett gyermek! Hogy érdekelték a sirjaim! Nem tudom, mi hozta a templomba.

— Maga várt meg, hogy visszaeresszen azon az átkozott kapun.

— Ó maga kocsin hozott a kapunkig. Nem akart Scarsmooron átjönni!

Mindketten felsohajtottak. Mindegyik akart valamit mondani a másiknak, de meggondolták a dolgot.

— Azt hiszem, legokosabb volna, ha lefelelnék. Fog holnap reggel fürdeni?

— Ambrossal? Nem, nem fogok, Wilbraham.

— Én sem. Jó éjt, Stabb. És, gondolkozni fog felette?

Stabb érthetetlenül morgott. Roger félrehúzta a függönyt, s egy pillantást vetett Nab Grangerre; az egyik ablakban világosságot látott, s azután aludni tért. Az ablak a valóságban (ha ugyan létezik a valóság!) Wenman eredeisé volt. Nem baj! There nothing is, but thinking makes it so. Az ezredes ébren volt, s ékes levelet írt a szabójának. Oly érzéseket szolgált, melyeket nem érzett; s ez gyakran előfordul.

Másnap reggel Lynborough zavartalanul ment fürdeni, és tért vissza. Nab Grange, úgy látszott, álomba merült; csak Goodenough látta, s Goodenough nem tartotta tanácsosnak, hogy rendes sétáját megzavarja. De reggelinél Roger és Stabb magaviselete különös, szinte titkos volt. Természetesen a cricketről folyt a szó, habár Stabb kijelentette, hogy őt nem nagyon érdekli, s hogy valószínűleg nem is lesz ott.

— Azt hiszem, lunchöt is kapunk majd, — mondta gondtalanul Lynborough. — Okosabb lenne, ha velünk tartanál, unatkozni fogsz itt egymagadban, Cromlech.

Látható tusakodás után Cromlech elhatározta, hogy részt vesz a cricket lunchön; Roger, mint a filbi csapat tagja, természetesen szintén.

A játszmat a vendéglő mögötti tágas, fákkal

kerített mezőn játszották. Roger és Lynborough mellett Stillford és Irous képviselték Filbyt. Az easthorpi műszaki iskola minden ereje felvonult, a bíró kivételével. Ezen fontos és felelősségteljes tisztelet Wenman ezredesre bízta, a másik végen Davson volt a bíró. Filby kapitány Lynborough kertésze, híres, gyors játékos volt; Easthorp egy segédlelkész vezérlete alatt állott, a ki gyakran játszott az egyetemi csapatban, de még egyszer sem győzték le. A sorshúzás Easthorp javára dőlt el, s ezek elhelyezkedtek.

A kertész, ismerve gazdája hanyatlását, Lynborough lordot a mező szélére küldte. Ez örült neki; kevés labda jött az útjába, s kedvére gyönyörködhetett a lunch-sátor falaiban, a belső részén már előbb gondosan szemügyre vette, s nagyon elégedett volt; most a lunch eseményeit találgatta. Annnyira elmerült, hogy csak a nézők és játékosok körében támadt örült kiáltásra vette észre, hogy a kertész első labdájával túltett a segédlelkészen! Most a fiatal Woodwell dobott; s Lynborought még hátrább, a mező széle felé küldték. Woodwell dologhoz látott, de alacsonyabban fogta a labdát. Lynboroughnak még alkalma nyílt, néhány pontot szerezni szövetségeseinek. Roger kaput szerzett, a most némi büszkséggel szemlélte ura működését. Egymás után több kapu elesett, de a fiatal Woodwell pontjai rohamosan szaporodtak. Ha bírja, százát is csinálhat, s Filby jogos aggodalommal figyelte. A kertész, a ki rövid pihenőt szavazott meg magának, most újra kezébe vette a labdát.

— Úgy látszik, Peters elfelejtette, hogy én is játszom, — gondolta Lynborough. A következő perczben már örült e mellőzésnek. Woodwell most kapura játszott, az ötvenese lebegett a szeme előtt. Lynborough ráért körülnézni. Ott látta haragolni Stabbot a mező körül; aztán, épen mögötte, mikor a kertész a vendéglő felől dobott, egy fogat hajtott elő. Négy hőlgy szállt ki belőle. Padot hoztak nekik, s két, más rögtön hozzálatott a lunch elkészítéséhez, míg a vendéglői szolgáló asztalt tett egy lombos fa alá.

Lynborough sportírneve bizony szenved ebben a történetben. De az okot a körülmények szolgáltatták.

Az a négy hőlgy, ott a padon, nagyon érdekelte; a lunch sorsa életkéves volt neki. Mikor végre visszatért a helyére, látta, hogy vagy féltuczet embernek terítene odaát. Lesznek-e annyian? Mig Woodwell veszélyes harcára figyelt, vagy legalább is akart figyelni, a padról egyes beszéd-tördelkek hallatszókát át hozza. A hőlgyek arcát nem láthatta, de az alakokat meg tudta különböztetni.

A játékosok mind Woodwell köré sereglettek. Neki magának 58 pontja, összesen kilencvenhárom pontjuk volt. A kertész most alacsony labdával tette próbára az easthorpi champion; mostanáig Woodwell kikerülte azokat.

Lynborough egyszerre közvetlenül a háta mögött hallotta a hőlgyek hangját. Azok, vagy néhányan közülök elhagyták a padot s közelebb mentek a játékosokhoz. Legyőzhetetlen kíváncsiságtól hajtva egy pillanatra hátra nézett. Ugyanekkor a kertész leadott egy alacsony, egy különös labdát. Ezúttal Woodwell belésett a kelepécebe. Előre ugrott és szembe fogadta. Érintette ugyan, de fellökte a levegőbe. A játékosok feje fölött repült a magas égen át Lynborough lord felé.

— Vigyázz! — kiáltott a kertész. Lynborough visszafordult, de lelki egysülya megbomlott. Szemét inkább a háta mögött álló marchesára, mint a feleje repülő labdára irányította. Nem volt képes biztos fogásra!

Csend uralkodott, a labda esni kezdett. Lynboroughnak volt egy pillanatnyi ideje. Figyelni akart, csak a labdára figyelni.

Az leesett, a kezébe; megfogta, de ügyetlenül, megfogta újból, rosztul, s végre a fűre ejtette! „Oh!” hangzott végig a mezőn. Lynborough tisztán hallotta, a mint valaki így szólt:

— Ki ez az ostoba, ügyetlen ember? — A marches a volt. Hirtelen sarkon fordult, de a marches a háttal állt feléje. Az arcát még sem sikerült meglátnia!

— Vége! — kiáltották. Lynborough alázatosan mentegőzött.

Szabó Kálmán m. kir. államvasúti igazgató, a ki a király most a Szent István-renddel tüntetett ki.

— Szemben álltam a nappal Peters, s ez megvakított, — magyarázta.

— Mintha a nap másként sütne az én szemembe uram, — mondta az szárazon. És fizikailag igaza is volt.

Peters legközelebbi dobásánál Lynborough jövátette hibáját, mert Woodwell elérve az ötvenet, könnyelmű lett. Egy félkezü fogására, balról a levegőből, egotverő taps támadt. A lunchre hívó harang is megszólalt, a játékot is befejezték. A pontok száma 101. A legjobb dobó 52 ponttal. Jim (inasgyerek a műszaki iskolán) pontjainak száma = 0. Woodwell megkapta a megérdemelt ovációt, Lynborough lord a sátorba sietett. A marches a méltóság-teljesen visszatért asztalához, a tölgyfa alá.

Mr. Dawson kitért magáért; a villásreggeli fénys volt Stillford és Irous, mikor megpillantották, jobban mint valaha tisztában voltak a kötelességükkel, s erősen hitték, hogy a marches a is meg fogja érteni. Viszont Venman ezredes kevésbé volt tisztában a kötelességével, előzőleg azt hitte, hogy a marches a kell tartania. De a marches a néhány sandwichról, s esetleg egy üveg clarettről beszélt. Stillford azt mondta, hogy mint bíróknak a játékosokkal kell tartania. Irous kijelentette, hogy «hallatlan gögre» vall, ha nem teszi. Lynborough, a ki erősen dolgozott Dawson érdekében, végre is egy székre nyoma.

— Nos, a hőlgyek vele maradnak, — mondta az ezredes, a kinek az utolsó kételye is eltűnt egy művészesen lehűtött pezsgős palack látára. A nab grangei összetartás elesett!

E perczben, mikor már visszavonhatatlannul az ünneplőkkel kellett tartaniok, a sátor függönyét félre vonták, s a nyílásban Lady Norah arca jelent meg.

Mögötte állt Violet és miss Gilletson. Lynborough eléjük szaladt.

— Itt vagyunk, Lynborough lord, — mondta Norah. — A marches a volt oly kedves, hogy tetszésünkre bizta, hogyan cselekedjünk, s mi azt tartottuk, hogy pompás tréfa lesz a crickekkel villásreggelizni.

— Nagy kitüntetés ez a crickeközökre. Engedje meg, hogy a kapitányunkat bemutatam, mr. Peters. Melléje kell ülnie. Miss Dufaure, nem ilne mr. Jeffreys mellé, az ő kapitányuk, miss Dufaure, mr. Jeffreys. Ön, miss Gilletson, mr. Davson és én közöttem fog ülni. Rendben volnának. Nos, Venman ezredes? Mi baj van?

Venman felállt. — A — a marches a! — mondta. — Nem, nem hagyhatjuk magára.

Lady Norah közbeszélt. — Oh, Helena egyenesen megmondta, hogy nem számít az urakra. Lássák, ő ismeri a szokásokat.

A marches a kétségtelenül mondta mindezeket. De az kétes, vajjon Norah hiven utánozta-e a módot, s a hangot, melyen mondta. A jeges pezsgő azonban legyőzte az ezredesét. A megkönnyebbülés sóhajával ült vissza helyére. Vagy egy negyedóra hosszat élénk lakmározás folyt.

Mr. Dawson, kezében a pohárnak, felállt. — Hőlgyeim és uraim, — így szólt, — szónok

ugyan nem vagyok, de azért életem kitűnő szomszédunkat, a ki ma szeretetreméltó házigazdánk is, Lynborough lordot. Eljén ő lord-sága!

— Én igazán nem tudtam, hogy ő adja a lunchot, — sugta Venman ezredes.

— Az ő lunche? — böffent Irous kérdőleg Stillford felé.

Ez nevetett. — Úgy látszik. Ezek után nem igen dobhatjuk ki Nab Grangeből!

— Nos, pompás ezimborának látszik, — mondta Irous kapitány.

Lynborough elismerően bólintott, és miss Gilletsonnal firtelt; arczán elégedett mosoly játszott. Mind itt voltak, s a marches a egyedül villásreggelizett a mező tulsó oldalán! Ez valóban egy újabb ék volt! Ördögös tervei ezélt érték. Meghódította Nab Grange! Mindenestől átpartolt, magára hagyva vezérét!

Egyszerre, győzelme, s egy bizonyos, nem jogtalan, szánalom közepett, melyet egyaránt érezhetett a legyőzött ellenség, s a bajban levő szépség iránt, észrevette, hogy valaki hiányzik a társaságból. Stabb nem volt jelen! Pedig Stabb kijött a mezőre. Újra szemügyre vette a társaságot. Nem, Stabb nem volt köztük. Sőt, mi több, a második szemlélnél vette észre, Vilbraham Roger is hiányzott. Biztos, hogy Roger sincs jelen, már pedig, bármint cselekedjék is Stabb, Roger semmi áron sem mulasztaná el a lunchot!

Lynborough szeme elborult; összeszorította ajkát. Miss Gilletson észrevette, hogy elcsendesedett. Nem bírta tovább. Azon ürügy alatt, hogy sör után néz, felállt, s az ajtóhoz lépett. A lombok árnyékában villásreggelizett a marches a, de nem egyedül, nem szomorúan. Volt társasága, s a szellő vig nevetés hangját hozta a harcztéren át. Stabb hatalmas alakja. Roger feltűnő dressje eléggé elárulták a valót.

— Bravo, Helena! — mondta magában.

A cricket match folytatása nem igen érdekelte. Filby várakozhaton felüli sikert ért el (Wilbraham harminczét pontot szerzett), de Lynborough pontjai nem növelték a győzelmes összeget. Easthorp második kezdetében, a mi nem lehetett hatással a végeredményre, Peters dobni hagyta, s ő megszerezte Woodwell kapuját. Ez minden esetre nagy dolog volt; de az egész napot véve, kevesebbet nyert, mint a mennyire számított. Folytatása következik.)

BROCKY KÁROLY SZÜLŐHÁZA TEMESVÁROTT.

Temesvár városa kegyelettel ápolja hírneves szülöttének, Brocky Károlynak, a főleg Angliában nagy hírnevű festőművészesnek emléket. Ennek a kegyeletnek újabb szép jele az az emléktábla, a melyet most készítenek Brocky szülőházára. Szentkláray Jenő pontos kutatások által kijelölte a művész szülőházát, mely Temesvár Belvárosában a Jenőherczeg-utca 12. számú ház.

A művész szülőházának közvetlen szomszédságában látható, szembenálva balfelől az u. n. *Weldin-féle* ház. A Weldin-család ma is élő utódjánál, Weldin József ügyvéd birtokában ma is található két nagybecsű Brocky által festett arckép. A dolog magyarázata az, hogy az öreg Weldin, ki jómódú temesvári pékmes-ter volt, sógori viszonyban állott a művész atyjával. Ő vette észre a kis Brockynak korán mutatkozó művészi tehetségét, az ő pártfogásával adták a temesvári rajziskolába és az ő segítségével indult majd később az egykori szegény borbélyina Bécsebe, hogy valamiképpen a festőakadémiába bejuthasson.

A Szépművészeti Múzeum vezetősége elhatározta, hogy a temesvári múzeumot egypár értékesebb Brocky-képpel fogja gazdagítani.

Lovas Imre.

A SPANYOLOK ÉS A PÁPA.

○ Az a küzdelem, mely jelenleg a pápai hatalom és a legkatholikusabb ország, a spanyol királyság között folyik, egyike a világtörténet legérdekesebb epizódjainak. A két ellentétben vezető, egyrészt Canalejas, a spanyol miniszterelnök, másrészt Merry del Val, a szintén spanyol származású pápai államtitkár ma még egyforma erővel tartják pozícióikat, egyforma reményekkel várják az ütközet kiménetét, s mi, a kik távolból szemléljük az eseménye-

ket, s nem láthatjuk se az erőviszonyokat, se a rendelkezésre álló segédeszközöket, nem lehetünk abban a helyzetben, hogy előre megláthassuk a végeredményt. De úgy tetszik nekünk innen a nagy messzeségből is, hogy a harc hamis jelszó alatt folyik.

Spanyolországban jobban elhatárolódott a pápi befolyás, mint bárhol máshol. S több visszasszágra is, vagy ha úgy tetszik, visszaélésre is vezetett. Az a törvényes intézkedés, hogy a szerzetesek felvannak mentve a katonai szolgálat alól, sok ezreket csábított arra, hogy felvegyék a barát ruhát; még pedig hivattással nem bíró, a műveltségnek egészen alacsony fokán álló sok ezreket. A mellett, vallásos kongregációk neve alatt, tömegesen alakultak oly szövetségek, a melyek ipari üzletekkel foglalkoznak kizárólagosan, s lehetetlennek teszik magánvállalkozóknak a konkurrencziát.

Ezek a tények, legfőké az országnak nagy szegényesége sok jó spanyol hazafiban azt a meggyőződést érezték meg, hogy minden bajnak a papok az okai. Az a körülmény, hogy a spanyol egyik szemével mindig a testvér francia kultúrájára tekint, s ott a szomszédban virulni látja az úgynevezett «felvilágosodott» nézeteket, kedvezően hatott az ily tanoknak elterjedésére. S a nemzeti büszkeség is megkövetelte, hogy megalálják az ország elmaradottságának külső, nem önmagokban rejlő okait.

Mert a spanyol nép első nemzete volt valaha a világnak, s megvan hozzá minden külső feltétel, hogy ismét a legelsők egyike legyen. Országja természeti kincsekben bővelkedő. Talaja termékeny, s kisesi munkával bőven termő Buzája jó, szőlője kitűnő, kerti veteményei úsan termők, gyümölcsösei első rendű. A hegyek belseje bőven tartalmaz minden hasznos ásványt. Vaszerze vetekekik a legjobbakkal, szene első rendű, réz, ólom és higanybányái kitűnők, márvány pedig mindenféle változatban fordul elő a tengerparton, a hol azonnal hajóra rakható. És népe is sok joles tulajdonsággal ékeskedik. Általában jószívű, nemeslelkű, becsületes, igazmondó és bátor. Igényeiben egyszerű, mértékletes, a részegeskedésre nem hajlandó. E nép nagy fiakat szült valaha. Nemzeti hősoke, a kik lelkesedéssel áldozták fel magokat népok javáért; nagy hadvezéreket, kik a világ minden részében aratták a diadalokat; nagy költőket, kik örök dicsőségei a világtörténelmek; kiváló festőket, kiket felül nem múlt soha senki. És e nép az iparban is első helyet vívott ki magának valaha. A tizenhatodik században magában Sevilla városában tizenhátezer szövetségű százharmincezer embert foglalkoztatott, Toledónak ötven posttőgyára volt, a spanyol keztyűket elvitték nemcsak Angliába, hanem még Indiába is, a spanyol selymet, csipkét, nemkülönben a spanyol fegyvert a legelsőnek tartották a világon.

És ez a nagyság mind elenyészett. Vele együtt elenyészett a roppant gazdagság is. Spanyolország ma koldusszegény s végtelenül elmaradt.

Úgy találják sokan, hogy ennek a nagy hanyatlásnak a pápi uralom az oka. Mert hisz a visszaesés akkor következett be, mikor az egyház a legnagyobb hatalomra emelkedett, mikor kilencz-ezer férfi-kolostor volt az országban, mikor csupán a calahorai egyházmegyében tizenötfel ezerre rúgott a papok száma. Az okozati összefüggés tehát nyilvánvaló.

Azonban úgy látszik nekünk, hogy ez csak egy másodlagos symptóma, s a hanyatlás igazi oka abban keresendő, hogy a nép teljesen iskolázatlan. A népoktatásra századok óta nem fordítottak semmi gondot, s teljesen elhanyagolták a közép és felső iskolákat is. Ez okozta a nemzet elmaradottságát. Ez az elmaradottság alig elképzelhető fokot ért el. Volt idő, mikor alig akadt az országban néhány ember, a ki a kisebb intelligenciát igénylő teendőket is helyesen el tudta végezni, s nem csak a közönséges bányászokat kellett hozatni idegenből, de még fináczókat is külföldiekkel alkalmaztak. Noailles mári említi, hogy maga a spanyol államtanács kimondotta, hogy több hivatalokra beföldött nem kell alkalmazni, mert vagy szerencsétlenek, vagy tudatlanok.

Ha csak a pápi hatalom túltengésén mulnánk, azon könnyebb lenne segíteni. Mint a hogy ezt a módot megpróbálták már eddig is. Kijűzték az országból a szerzeteseket, első sorban a jesusitákat, a spanyol nemzeti rendet, de majdnem forradalom útját ki e miatt, s a nép visszahozatalukat követelte «hogy szemeit e szent férfiakon legelthesse». S a pápi uralom ezt követelő még nagyobb lett, az egyház még nagyobb vagyonok urává lett.

Vajjon nem-e lesz most is így? Spanyolország-útjot csak a néppevel emelheti ki súlydéséből.

Elnézünk képünkön Alfonz királyt és Canalejas-t, a miniszterelnököt, a mint munkánál ülnek a király dolgozó-szobájában. Bizonyval nemzetük sorsa fölött hoznak határozatokat. De az nem annyira attól függ, hogy minél több klastromot bezárjanak, mint inkább attól, hogy minél több iskolát nyissanak.

BROCKY KÁROLY SZÜLŐHÁZA TEMESVÁROTT.

A HÉTRŐL.

Paraszt képviselők. A fölrati vita első napjaiban gróf Apponyi Albert után a legnagyobb szónoki sikert egy paraszt képviselő, az úgynevezett gazdapárt fölrati tervezetének benyújtója, Szabó István aratta. Aratta pedig — és ezt különösen hangsúlyozni kell — nem a maga személyes, etnografiai érdekességével, hanem a mondanivalójával és ennek az elmondásával, a mi semmiféle konzessziót nem követelt a parlamenti színvonalól.

A ki a magyar parasztszembert igazán ismeri, annak ez a siker, ez a föllépés nem lehetett nagy meglepetés. A ki az életből nem tanulhatta meg, kulturtörténetünk adataiból is megállapíthatja, hogy a magyar parasztságban az értelem, az erkölcs és a talantum nemzeti tőkénének olyan értékei pihennek és örnek a kétségtelenül egyre fokozódó érvényesülésre, a milyennel a maga alsóbb rétegeiben a világnak igen kevés nációja dicsekedhetik. Ez értékek fejlődő kiválásának folyamatában e processzus legújabb területén a parlamentben az inkább csak furcaságokat és furfangot reprezentáló Makkai Zsigmondtól a tiszta, világos eszű, lelkes szavú, intelligens és olvasott Szabó Istvánig máris gyönyörű az emelkedés és kétségtelen, hogy még nagyobb lesz, míg a csúcsig ér. Egy dolognak azonban meg kell változnia. Az érdekek, a melyet a parasztság képviselő a parlamentben képvisel, nem szabad specifikusnak maradnia és értelmi készségének e specifikus érdekek eszközevé degradálódnia. A hol a nemzeti egységre és a magyarság egységére oly óriási szükség van, mint minálunk, kerülni kell amúgy is fájdalmasan nagy tagoltságunk szaporítását. A ki a jobbságilagot eltorlított, nem voltak paraszt emberek, de azért bizonyára parasztpártiak voltak, a mint hogy ma se csak azok parasztpártiak, a kik az eke mellől és paraszt viseletben jöttek a törvényhozásba. A parasztságot nem szabad külön felekezetté, nemzetiséggé vagy szakmává tenni, illetve ilyen gyánánt lefoglalni. A kövös nem lehet politikai program. A parlament nem osztályok különváltságának, hanem a nemzeti egyetemességnek kell, hogy a képviselése legyen, a mely nem tagok, felekezetek és társadalmi rétegek, hanem csak a politikai elvek különbözősége szerint tagolódik.

Az új század. A hírek harangszava jelenti, hogy új jénz áll a házhoz. A mostani századonás bankjegyek helyett újakat, rajzban, színben más formát bocsátanak ki rövidesen. Erre az újításra bizonyosan nem az a tapasztalat indította a jegybankot, hogy a századonás mostani formájában nem lett volna elég kapós és kelendő. A bankok között is van szép, tetszetős, művészi és van művésziellen, csúnya, alkalmatlan formájú, de

olyan érzékeny esztétikus még alig akadt, a ki azért utasított volna vissza egy tekintélyesebb, sőt kevésbé tekintélyes bankjegyet is, mert a rajza vagy színösszeállítás bántotta kifejezett műízlését. A törekvés azonban, hogy a legsűrűbben szem elé kerülő használati tárgy, a pénz, művészi becsben is emelkedjék, karöltve jár az izlés általános fejlődésével. A pénzverőkben és a bankjegy nyomtató intézetekben egyre több gondot fordítanak arra, hogy az érem vagy ábrázolat művészetet is dokumentáljon. A bankjegy szépsége, finom és művészi kiállítás bizonyos tekintetben honorálása is annak a bizalomnak, a melylyel a közönség ezt a papíros pénz helyett elfogadja. Ebből a szempontból mi megérdemeljük, hogy nekünk legyenek a világon a legszebb bankjegyeink, mert az a kedveltség, a mely mindünk, akár bizalomtól, akár kényelemszeretettől, a használatban a papíros pénzt elébe teszi az arany-nak, a kopással járó sok aranyvesztéstől menti meg a pénztérmetést. A papírpénz népszerűsége a kibocsátó bank tekintélyét is emeli. Elvárhatjuk tehát, hogy az új századonás még szebb lesz, mint a mostani, ámbár minden új bankjegy kibocsátása együtt jár egy fájdalmas igazságtalansággal. Azzal ugyanis, hogy az újat nem azok kapják, a kiknek a régi már elfogyott, hanem azok kapnak belőle csak, a kiknek még a régiből is van.

Liabeuf. A kivégzett francia rendőrgyilkos csonka törzse már a földben pihen, talán az első fűszál is kihajtott már a sírján, de a csunya sorsu ember esetében van valami nagyon zaklató és nyugtalanító azok lelkeinek, a kik minden történő dologban természeti és erkölcsi törvények érvényesülését keresik. Ez a Liabeuf mint közönséges gyilkos került a hóhér kezére, de közönséges gyilkos forrása nem közönséges. Nem anyagi haszonért ölt, sőt nem is szerelemféltésből, hanem — hogy a becsületét megtorolja. Az esete tudvalevő. Ezt a hiú, exaltált, hetvenkedő természeti párisi szabólegényt egy rendőrségi titélet azzal bélyegezte meg, hogy *kitartott férfinak* minősítette. A mit Liabeuf ezután egész addig művelt, a mikor fejét a hóhér a bárd alá szorította, nagyon valószínűvé teszi, hogy a rendőrség ebben a megbélyegzésben tévedett. Mert a mi ezután következett, az egy borzalmasan megbántott ember tragikus vergődése volt, vad, csúf, örült és gyilkos dühöngése egy minden gonosz keveredésben is ért kes lelki mat riának: a becsület-érzésnek. Csak az fájhat, a mi van. És ha Liabeuf minden kellemetlen és garázdá természet mellett is valóban az lett volna, a mivé a párisi rendőrség bélyegezte, ez a bélyeg nem égette volna annyira a lelkét, a düh és a keserűség nem vadítja bele egy olyan harcába, a melynek föltétlenül és minden körülmények között az ő elpusztulásával kellett végződnie. Az igazságtalanság borzasztó méreg és a lélek kiváltásos erejére van szükség, hogy elviselhesse vagy kiheverhesse pusztító hatását. Liabeuf bizonyára nem volt erős lélek, sokkal kevesebb annál, semhogy mártír tudjon lenni, de több, semhogy élni tudjon abban a mélységben, a melybe egy téves ítélkezés, egy fájdalmas igazságtalanság taszította. Szomorú és csunya sorsának az ő számára már nincsen, de a kik érdeklődő l-lekkel és mérlegelő elmével vélik az élet jelenségeit, igenis van tanulása. Minden betegségnél jobban kell óvakodniuk az igazságtalanságtól, a mely gyilkos és gyilkost nevel. És ettől a méregtől is legféltőbb gondnal azokat kell mególtalmazni, kiknek leggyöngébb a szervezetük: a lelkük és értelmük organizmusa.

Amerikai párbaj. Egy hét alatt két öngyilkosság, a melynek okára az elmaradhatatlan utolsó levél az *amerikai párbaj* misztikus fekete fátylát veti. El lehet mondani, hogy az amerikai párbaj, az állítólag lovagias életrehalára mérkőzésnek ez a legromantikusabb újfajta formája divattá lett minálunk — az utolsó levelekben. *Főkapták* azok, a kik okkal vagy ok nélkül elébe sietnek a halálnak. Mert hogy azoknak, a kik ezzel a fátyol-

JEFFRIES (FEHÉR) ÉS JOHNSON (NÉGER) AMERIKAI BOXOLÓK.

lal takarják el szomorú elhatározásuk okát a világ szeme elől, a harmadrésze se vivott valóban amerikai párbajt azt egy egész csomó hatósági vizsgálat eredménye bizonyítja. Mi az oka tehát annak, hogy a halál önkénteseinek egy nevezetes része ezt az okot diktálja be a világnak, ezt az álarozatot teszi fáradt, sápadt, eltorzult képére, mikor ama bizonyos nagy kapu küszöbén kialszól át lépni? A felelet erre a kérdésre egyszerű. Az ok: szemérem vagy hiúság. Az utolsó levél, a melyet az öngyilkos hátrahagy (vagy sokszor szerencsésen túlélt) magyarázata kíván lenni a lázadásnak, a melyet szerencsétlen hőse az élet törvénye ellen elkövet. És elemien emberi dolog, hogy az öngyilkosjelölt a maga tragédiájának valami szép, hatásos és megrendítő magyarázatát kívánja akkor is, sőt annál inkább, ha a valóságos ok, a mely az életből kioldoz, nem alkalmas anyaga ilyen visszhang keltésére. Mert nem abszolút törvény az, hogy az élet utolsó pillanata a teljes őszinteség pillanata. A kibén megvan az erkölcsi erőne, vagy az erkölcsi gyöngeségnek az a mértéke, hogy legrejtettebb fájdalmas titkát is meg tudja

vallani, terhét szíveről le tudja dobni, ez nem lesz öngyilkossá. Az öngyilkos éppen e vallomás keserves megalázkodása elől menekül a sír sötét-ségébe és ez a magyarázata annak, hogy a bevallott ok, az utolsó levél sokszor csak az igazi oknál tetszetősebb magyarázat, lárvá, a melyet a boldogtalan menekvő bús végzetének arcára köt, hogy valóságos titka továbbra is titok maradjon, míg a félrevezetett mohó kíváncsiság hamis nyomon kutatja szakmányát.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A kenyérkereső asszony. Feminista könyv a Hollósné de Grobois Nandin könyve, mert nő írta nők számára, de az apostolkodása nem harozti természetű, hanem abban áll, hogy kézen fogja társnőit és a tisztas kenyérkereső munka régi, meg unjonnan hódított területein mindeniknek megmutatja azt az utat, a melyen hajlandósága, képessége és képzettsége szerint a boldogulás felé haladhat. Háromszáz oldalas könyv ez a tisztán nők számára készült pályamutató, a mi erős bizonyosságra egyrészt annak, hogy a kenyérkereső asszony birodalma immár jócskán kiszélesedett,

másrészt a Hollósné lelkiismeretességének, a mely ennek a birodalomnak egy meggyőző, dűlőjét se hagyta figyelmen kívül. Ismertét, méltat és meg is bírált minden pályát, foglalkozást, munkakört, a mely a nőnek kenyeret adhat, magmondja, mely hajlandóság és mely ismeret utal vagy kárpótol mindenikre, tanácsot ad, ösztönöz, de figyelmeztet is tapasztaltan, nagy biztossággal és azzal a komoly szeretettel, a mely az ilyen munkáknak teljes felelősségvételét mutatja. Külön nagy értéke a könyvnek, hogy nemcsak a pályaválasztásra készülő nőknek ad útmutatást, hanem azoknak is megmondja mitévőek legyenek, a kiket sorsuknak valamely hirtelen változása előkészület nélkül állít az élet legnagyobb problémája: a *miből éljek?* kérdése elé. A Hollósné könyve több, mint hasznos könyv: szükséges könyv, mert tapasztalat, jóakarát, tanács és segítség van benne.

Vadászati fegyvertan. Egy katona könyve, Schneider Árpád es. és kir. hadnagy és különös értéket ad neki, hogy tudunkkal az első magyar nyelven írt szakmunka, a mely a maga sok embert érdeklő tárgyával foglalkozik. A könyv szakszerűen és pártatlanul ismerteti az összes modern vadászfegyvereket és ezek kezelését. A munka anyaga oly gazdag és sokoldalú, hogy minden vadász- és fegyverkedvelő ember nagy hasznát veheti és mert Schneider hadnagy nemcsak a puskához ért kitűnően, hanem a toll fegyverét is jól forgatja. A világosan és élénk magyarázó erővel írt könyvet a fegyverkezelés mesterségében járatanabb ember is érdeklődéssel olvashatja.

Új könyvek: A kenyérkereső asszony. Pályamutató nők számára. Összeállította Hollósné de Grobois Nandin. A «Budapesti Hírlap» kiadása; ára 2 K. 50 fill. Vadászati fegyvertan. Irta Schneider Árpád es. és kir. hadnagy. Lampel-Wodianer kiadása.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: SIMAY ISTVÁN, volt 48-as honvédtiszt, az aradi iskolák nyug. felügyelője és az aradi honvédegyesület elnöke Ábbáziában. — BALOGH LÁSZLÓ, neogyenyolcos honvédbandagy, munkács városi ur. főpénztáros 84 éves korában Munkácson. — PÉTER MENYHÉRT Antal. Szent Benedek-rendi áldozópap, kiérdemült gimnáziumi igazgató és jószágkormányzó 59 éves korában Czéldömlőkön. — Csókfalvi RAFFAY DOMOS, unitárius lelkész és esperes 68 éves korában

Ujszékelyen. — VASTAG JÁNOS, földbirtokos, nyug. polgári iskolai tanár, megyebizottsági tag, 54 éves korában Tapolcán. — MISZTICEI DOBRA DOBNAISZKY JÁNOS, katonai földbirtokos 60 éves korában Kötajon. — DR. CSUKÁSY KÁROLY, királyi közjegyző, Győr város törvényhatósági bizottságának tagja, a Győri Első Takarékpénztár felügyelő-bizottságának tagja 70 éves korában Győrött. — LOMBAY GÉZA, békás-70 évi közéleti jegyző 55 éves korában Karlsbadban. — FÜHRER GYULA, a temesvári VII. hadtest vezérkari őrnagya 43 éves korában Temesváron. — STIEFVATER LIPÓT, magyar királyi posta- és táviró-ellenőr 51 éves korában Budapesten. — KRAMMER JÓZSEF, nyug. római katolikus kántortanító 81 éves korában Mágocs községben. — IMRE SÁNDOR kir. járásbírósi jegyző, tartalékos m. kir. honvédbandagy, 30 éves korában Bánffyhunyadon. — IDŐB. KUGLER ALBERT, a Kugler és Andrányi vaskereskedő-cég elnöke tagja, törvényhatósági bizottsági tag, 61 éves korában Nagyváradon. — JANISCH JÁNOS, répcékhalmi kántortanító, a sopron-szentmártoni kerületi római katolikus tanító-kör elnöke 46 éves korában Budapesten. — SZENDREY KÁLMÁN, városi hivatalnok 51 éves korában Jászberényben. — SZILI HORVÁTH PÁL, nagybérlő 53 éves korában Budapesten. — NÉMETH GYÖRGY, államvasúti állomásfőigazgató, 26 éves korában Esztergomban. — RÁCZ IMRE, a kegyestanítórend főgépésze 60 éves korában Fónó községben. — TURCSÁNKAI TURCSÁNTI GÉZA, okleveles hajóskapitány 76 éves korában Budapesten. — Keményegerszegi KEMÉNY ANDOR 56 éves korában Jármelek községben. — SZABÓ LAJOS, székesfővárosi tanító 53 éves korában Budapesten. — MOLNÁR GYULA 46 éves korában Verespatakon. — KORDA BALÁZS, gimnáziumi tanuló, Korda Imre 15 éves fia, Budapesten.

MELITSKÓ ELLA, Melitskó Miklós és neje, Martin Klementin; 27 éves leánya Csurgón.

EGYVELEG.

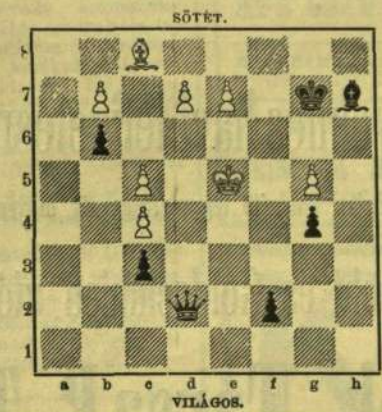
* Új hadihajók a tengeren. 1909-ben több hatalom részéről új hadihajók kerültek a tengerre. Így Németország 7-et, Nagybritannia 8-at, Franciaország 5-öt, Ausztria-Magyarország 2-t, az Egyesült-Államok 1-et s Oroszország 2-t indított útnak. (G. L.)

A fürdőidény alatt senki el ne mulassza az egész continensen elterjedt Brúzs sósorszesz beszerzését, mert a kellemes nyaraláshoz hozzátartozik, hogy testünk ezen nélkülözhetetlen házi szerrel bedörögöljük időre-időre, miáltal a test valóságos páncélozódik a hűlés ellen, edződik minden fáradtság, kimerültség ellen.

Csángó bórindósnak a finom bőrúru készítménye, általánosan ismertek és kedveltek, különösen figyelemre méltók az általa most forgalomba hozott «Rekor» készítmének, a melynek megtekintésére a t. közönség b. figyelmét felhívjuk. Üzlete Múzeum-körút 3. szám alatt van. Lásd a cég hirdetését a jelen számunkban.

SAKKJÁTÉK.

2701. számú feladvány Palkoska Emilől, Prága.

Világos indul és a harmadik lépésre mattot ad.

A 2692. számú feladvány megfejtése Onitü Valéról.

- 1. e5-e6 ... Ke4-d5 1. ... a Ke4-f3
2. Vc7-f7 ... Kd5-c4 2. Vc7-h2 ... Kf3-g4
3. e6-e7 + matt. 3. Hd3-e5 + matt.

Helyesen fejtették meg: Merényi Lajos. — Geist József és Stark Vilmos. — A «Budapesti Sakk-kör». — A «Budapesti III. ker. Sakk-kör». — Ludányi Antal. — Wyszchogrod Pál. — Beer Mór. — Gottlieb István (Budapest). — Németh Péter (Csongor). — Kintzig Róbert (Fakert). — Müller Nándor (Szombathely). — Hoffbauer Antal (Lipóvár). — Szabó János (Bakony-Szentlászló). — A «Győri Sakk-kör». — Székely Jenő. — Mészay József (Győr). — A «Zborói Társaság». — A «Kálcói Katolikus Kör». — Veörös Miklós (Zirc). — Ifj. Hubay Bertalan (Bodás-ujlak). — A «Dunaföldvári Egyenlőségi kör (Dunaföldvár). — Baross Mihály (Biharudavari). — Ósolnoki István (Hajdu-hadháza). — A «Leibici Gazdasági Kaszinó (Leibitz). — Lustyk János és Sivák János (Alberti-Isra). — «Csergeri Kaszinó (Cserger). — Király Mihály (Zenta). — Kunz Rezső (Temesváros). — Budai Sakkör Társaság (Budapest). — Patkó Imre (Talpás).

Szerkesztői üzenetek.

Gondolatok. Csinosan van megírva, de nincs benne eredetiség, a mi megkapná az olvasót és megrögződ-
nék emlékezetében.

A vén cimbalmos hattudala. Akármilyen rutinosan van megírva, mégis csak népszimulázió, ez, szentimentális, pathetikus rajzolat, szép festői köztudatú ártóztatott cigány, — olyan cigány, a milyen sohasem volt a világon s nem is lesz. Nem hiszünk benne s nem hiszünk a vers szónokli hang-
jának sem. A két kiesi vers pontiere van dolgozva, de nem csattan, hanem csak puffan.

KÉPTALÁNY.

A 25-ik számban megjelent képtalány megfejtése: A visszaemlékezés az egyedüli paradicsom, melyből ki nem hajthat bennünket semmi.

Felolós szerkesztő: Hoitsy Pál. Szerkesztői iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5. Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Svájci selyem a legjobb! Kérjen fekete, fehér vagy színes újdonságainkból mintákat: Crépon, Duchesse, Cachemire, Messaline, Gótelé, Soiteuse, Shantung, Mousseline 120 cm. széles, méterenként 1 K 20 fill. föl kezdve. Ruháknak, blúzoknak stb-nek való hárszony és pelluče, ugyancsak hímzett blúzok, valamint batizet, pamut, vászon és selyem ruhák. — Mi csakis garantáltan erős szelvényzetűeket adunk el várm. és portómentesen direct magánárvéveknak. SCHWEIZER & Co., LUZERN U 23 (Svájcz.) Selyemkivitel. — Királyi udvari szállító.

ARCZÁPOLÁS. A modern orvosi Kosmetika a szépség megőrzésére és fokozására előírja: 1. Csak olyan szappannal szabad mosdani, mely az arcbőrét nem szárítja, nem ráncosítja. 2. Csak olyan ártatlan kenőcsöt szabad az arcra kenni, mely nem tartalmaz vegyi szereket, hanem bevívódik a bőrébe s azt táplálván, gátat vet a fonyadásnak s elsimítja a ráncokat. 3. Masszírozni kell az arcot. A 18 év óta fennálló

Dr. MAUBERIE párisi tanár KORSZAK-ALKOTÓ TALÁL-MÁNYA PÁRISI VAJCRÉME Ara 3 korona. Alaposan gyógyítja az arcbőr minden természetellenes tisztatlanságait és beteg képződményeit. — Főraktár Ausztria-Magyarország részére NIKOLITS Emil gyógyszerésznél, Nagybecskerekben. — Kapható minden gyógyszertárban és drogeriában.

Kozmetikai Gyógyintézetben melyet dr. Jutassy József bőrgyógyász, egészséggáztanár vezet, arczápolásra oleón lehet előfizetni s néhány hét alatt meglepő eredményt lehet elérni. A kik az intézetet nem látogathatják, megveszik Bőrápoló Készlet név alatt Jutassy dr. receptjei szerint összeállított bőrápoló szereinket (szappan, kenőcs, masszírozó készlet) és otthon önmaguk végzik a sikeres arczápolást. A Bőrápoló készlet ára — bő használati utasítással — 5 korona. A Bőrápoló készlet azonban nemcsak a szép, tiszta, normális arcz és kéz bőrére való, hanem a kényes, érden, durva, érzékeny, feszülő, száraz, petyhüdt, ráncos, hámlós, libabőrös, sómörös bőr ápolására, finomítására is szolgál. A Bőrápoló készlet kiegészítője a dr. Jutassy-féle Kosmetikus arczpor, mely ártalmatlanságára föltulmulhatatlan; a bőrt nem szárítja és mitesszert nem okoz. Arczporunk nemcsak szépiíti és finomítja az arcbőrt, hanem védelmezi a leülés és kiszáradás ellen s ezáltal a parlagi arczoknak is városias kinézetét kölcsönöz. Kosmetikus arczpor kapható hófehér, rózsás (naturel) és sárgás (krém) színben. Nagy 5 K., kis 3 korona. Bőrápoló készlet és Kosmetikus arczpor kapható minden nagyobb gyógyszertárban és drogeriában. Direkt megrendelhető utánvéttel ezen czímen: Kozmetikai Gyógyintézet Budapest, IV., Kossuth Lajos-u. 4. I. em.

Feketére fest * Hófehérre tisztít hetenként sok 100 ruhát, naponta átlag 20.000 gallért. kérésel. Ruhák vegyileg tisztítottak HALTENBERGER ruhafestőgyárában KASSA. — Alapítási év: 1810.

Serravallo KINA BORA VASSAL Egyetleniké kiállítás 1906. Legmagasabb kitünt. Erősítőszert gyengélkedők, vérszegények és lábbadozók számára. zt. vágygerjesztő, idegerősítő és vérjavító szer. Kétféle. 7000-nál több orvosi vélemény. I. Serravallo, a. és kir. udvari szállító Trieste-Barcola. Városszalható a gyógyszertárakban filléres üvegekben K 2.00, literes üvegekben K 4.80.

NESTLÉ-FÉLE GYERMEKLISZT Tiszta alpesi tejet tartalmaz. Az anyatejen kívül legegészségesebb csecsemőtáplálék és a legjobb pótlója is annak. — Felnőtt gyororbetegeknél bevált diétetikum! Kapható minden gyógyszertárban és drogeriában. Óvakodjunk az utánzatoktól.

Mielőtt tartós és csészertű utibőröndöt vásárol, kérem tekintse meg saját készítményű bőrönd és bőrdiszidára rakítámat :: CSÁNGO bőröndös, Olcsó szabott árak. Aczím fontos! Múzeum-körút 5. sz.

Természetes szénsavdús savanyúvíz a mohai ÁGNES forrás. Legjobb asztali és üdítőtál. Kétféle szolgáltatást tesz az emésztési zavaroknál. Járvány idején préservatív gyógyszerbizonyít. Szét-küldése Édeskuty L. udvari szállító Alszai Budapest. — Kapható mindenütt.

Nyarlalók és vendéglősök figyelmébe!! PAUNCZ GYULA vaj és túró nagykereskedő Budapest Képzett vásárlóknak. — Ajánl naponta friss tea vaját kgrnknt 3 kor., és főzővaját kgrnknt 2 kor. 20 fill. Postal szállítás naponta utánvéttel mellett. Telefon 48-14. — Telefon 48-14.

A Dr. BIRÓ-féle Havasi Gyopár Crém Nagy tégely... 1 korona Mosdóvíz... 1 korona Szappan... 70 fillér Puder... 1 korona Főraktár: Wolf győgyár Kolossvár, Budapesten kapható: Török győgyár Király-u. s Operagyőgyár társ. Andrássy-út. SzAMOSY ELZA a magyar királyi «Opera» primadonnája így ír: Kedves Doktor Ur! A «Havasi Gyopár Crém»-jét már régen használom! E kitűnő tolettel krém a legelsőrendű és jóval drágább külföldi szerknél sokkal jobb és hatásosabb! SZAMOSY ELZA a m. kir. opera művésznője.

Hirdetések felvételnek Blockner I. hirdető-irodájában, IV. Semmelweis-u. 4. Vesszőparipa liliumtejszappan. Eredetije

FELÜLMULHATATLAN, mert asszonyok, leányok tiszta, fiatal, üde arcot kapnak pár nap alatt, ha a mármárosi LILIAM-ARCZKENŐCSÖT használják. Nem szabadna oly háznak lennie, a hol este, reggel nem a csodás hatású mármárosi LILIAM-SZAPPANNAL mosakodnának. Kis tégely 1 korona. Nagy tégely 2 korona. Szappan 80 fillér. Lilium-puder (3 színben) 1 korona 20 fillér. — Egyedül készítő: Dr. REISMAN ÖDÖN gyógyszerész, Mármarosziget, Erzsébet-főter 11. Postal rendelések még aznap elintéztetnek.

Ha fáj a feje ne tétovázzék, hanem használjon azonnal Beretvás pastillát mely 10 perc alatt a legmakacsabb migraint és fejfájást elműlasztja. — Ara 1 korona 20 fillér. — Kapható minden gyógyszertárban. Készíti Beretvás Tamás gyógyszerész Kispesten. * * * * * Orvosok által ajánlva. — Három dobozál ingyen postal szállítással.

Pompás, ifju, üde, friss külsőt

kölesönöz minden hölgynek az eredeti keleti

„Zeidijje”

szépségcsodák használata.

Ezen szerek a keleti nők egész szépségét varázsolják elő és a legköltehetőbbjei a kozmetikumok. Egy készlet, mely áll keleti krém-ből (2 K) minden bőrtisztításra...

Budapest: Török Józsefnél, Király-utca 12. és Török Sándornál, Andrássy-út 26. Temesvárott: Kulka Emil gyógyszerésznél, Pancsován Rádda Fr. gyógyszerésznél.

Most jelent meg: „ZEIDIJJE”, a szépségápolás aranykönyve. Szerkesztette Ph. Mr. Gustav Proche gyógyszerész és a chem. kozm. laboratórium tulajdonosa, Bréka, Bosznia.

A „ZEIDIJJE” szépségcsodákat az 1909. párisi hygien. kiállításon aranyéremmel tüntették ki.

Advertisement for Keleti J. optician, featuring an illustration of a man in a suit and text describing optical services and contact information.

Advertisement for Vadászfegyverek (Hunting Weapons) and Pisztolyok (Pistols), mentioning Aufrecht and Goldschmied and Elek and Társa R.-T.

Advertisement for MARGIT GYÓGY-FORRÁS (Margit Healing Spring) in Beregmege, describing its benefits for various ailments.

Advertisement for Oleo cseh ágytoll! (Czech Goose Down Oil) by Benedikt Sachsél, mentioning its quality and price.

Advertisement for BÓRSZÉKIPAR (Bed Industry) by Kendi Antal, featuring an illustration of a bed and text about furniture quality.

Advertisement for Hölgyek figyelmébe!!! (Attention Ladies!!!) for SINGER MÓR sewing machines.

Advertisement for BUTOR (Chest) and SARKÁNY J. (Sarkany J.), featuring an illustration of a chest and text about furniture.

Advertisement for chininezukorkája (Chininezukorkája) by Rozsnyay Mátyas, featuring an illustration of a medicine box.

Advertisement for „BAYARD” (Bayard) sport equipment, featuring an illustration of a tennis racket and a handgun.

Advertisement for Rozsnyay Mátyas (Rozsnyay Mátyas) pharmacy, featuring an illustration of a medicine box.

Advertisement for láb-, kéz- és hónalj-izzadást (Foot, Hand, and Armpit Sweating) treatment, mentioning Salinil and Csitáry.

Advertisement for JOL JAR (Jol Jar) shoes, featuring an illustration of a shoe and text about its quality.

Advertisement for Hamu (Hamu) soap, featuring an illustration of a woman and text about its benefits for skin.

Advertisement for HECKENAST GUSZTÁV (Heckenast Gusztáv) pianos, featuring an illustration of a piano and text about its sound.

Advertisement for PIVIVUS (Pivivus) medicine, featuring an illustration of a medicine bottle and text about its effectiveness.

Advertisement for KWIZDA-FÉLE FLUID (Kwizda-féle Fluid) medicine, featuring an illustration of a man and text about its uses.

Advertisement for Kwizda-féle FLUID (Kwizda-féle FLUID) medicine, mentioning its availability at pharmacies.

Advertisement for +Sóványosság+ (Sóványosság) medicine, featuring an illustration of a woman and text about its benefits.

Advertisement for INTERNÁTUS (Internátus) school, featuring text about its location and educational offerings.

Advertisement for „ELEKTRO” arany-óra (Electro Gold Watch) by Heinrich Kertész, featuring an illustration of a pocket watch.

Advertisement for KNUTH KÁROLY (Knuth Károly) engineer and watchmaker, featuring text about his services.

Advertisement for DÁVID KÁROLY ÉS FIA (David Károly és Fia) watch and box manufacturer, featuring an illustration of a watch box.

Advertisement for LOHR MARIA (Lohr Maria) cleaning products, featuring text about their effectiveness.

Advertisement for Szörme-, szőnyegmegóvó-, poroló- és tisztító-intézet (Carpet, Rug, Vacuum, and Cleaning Institute) by Kerber Henrik.

Advertisement for Brausweller Janos (Brausweller Janos) watches, featuring an illustration of a watch and text about its quality.

!!UJDONSÁG!!

Fontos hölgyeknek
és uraknak! ::

Reform haskötő
Favorite hölgyeknek

Reformöv Favorite'
uraknak. :: ::

Előnyök: A Reform haskötő 'Favorite' külön szerkesztéssel fogva megtartja egyenletes, erős ruganyosságát, anélkül hogy a viselés alatt táplós. Kitérően simul a testhez, nem alkalmatlan, nem csúszik, jótékonyan hat az egész szervezetre, támogat és erősít elgyöngült altestszerveket, megkönnyíti a havi bántalmakat, fölülélen biztosítja az altest normális tartását, a természet karsavvá teszi, csökkenti a viselőség, elhiboztosság és lógó has bántalmait és kitűnő szer arra nézve, hogy az altestet a szülés után természetes helyzetébe visszahozza. — **Urak is a legjobb sikert érhetik el a Reformöv 'Favorite' viselése által.** Kiválóképen sportöltömekek, bármilyen legyenek, mint a lovaglásnál mint lovagló öv stb. kiváló becsü. — A Reformhaskötő 'Favorite' a legelőkelőbb orvosoktól és női klinikáktól melegen ajánlatnak. Rendelésnél elegendő a test kerületmértéke a köldök alatt négy ujjnyira. — Kimerítő árjegyzéket küld ingyen és bérmentve. **KELETI J.** Budapest, IV., Koronahéreg-utca 17.

A **MARGIT-CREME** a főrangú hölgyek kedvence szépség szerező, az egész világon el van terjedve. Páratlan hatása szerencsés összedőlésében rejlik, a bőr azonnal felvési és kiváló hatása már pár óra lefolyása alatt észlelhető. Mivel a **MARGIT-CREME** utánozzák és hamisítják, tessék eredeti védjeggyel lezárt dobozt elfogadni, mert csak ilyen készítményért vállal a készítő mindennemű felelősséget. A **MARGIT-CREME** arlatlanul, szírtalan, vegyisza készítmény, amely a külföldön általános felülést kelteti. **Ára 1 K. Margit-szappan 70 fill. Margit-puder 1 20.** Gyártja Földes Kelemen laboratoriuma Aradon. Kapható minden gyógyszerár, illatszert- és drogus-üzletben.

SOHA VISSZA NEM TÉRŐ ALKALOM!

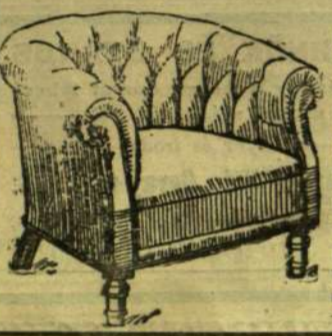
Minden hölgy megvásárolja!
Selyembatizst gazdag
hímzéssel, egy teljes
bluzhoz csak **K 3.50**

Mesésen szép:
A legszebb színekben mint: fehér, világoskék, rózsaszín, ecru, divatila és feketében kapható. Egy millió ily selyembatizst bluznak készítése következében abban a helyzetben vagyunk, hogy ezen teljes batizt bluzokat gazdag hímzéssel 3 kor. 50 filléért árúshatjuk, 6 kor. helyett, amibe rendes körülmények között kerülnek. 3 darab vásárlásánál csak 3 kor. 80 fillér, melyhez ingyen egy csipkeaját is mellékelünk. Egyedélarítás utánvétel:
HEINRICH KERTÉSZ, WIEN I. WOLLEZELE 34-XVII.

Részletfizetésre

angol bőrgarnitúrák árfel-emelés nélkül :: a legjobb kivitelben :: kaphatók ::

„Globus” Árú Kereskedelmi Részv. társ.-nál
Bpest, Teréz-körút 3.
Képes árjegyzéket bérmentve küldünk. — Kívánatra felvilágosítás czéljából megbízottunkat minden vételkészszer nélkül odaküldjük.

RATIONALIS HOMOKÉRTÉKESITES
hez szállítunk munkaképes :: gépeket és formákat, :: téglá-, ürblokk-, tetőcserép-, csatorna- és alagorcsövek gyártására. ::
Saját modern szerkezetek külön. gépgy.
Dr. GASPARY & Co.
Markranstädt (Németország).
— 223. számú brosurá ingyen.

Rozsnyay vasas china bora.

Igen hatásos vérszegénység, sápkor, neurasthenia eseteiben. Egy 1/2 literes tveg ára 3.50 kor.
A Rozsnyay-féle vasas china bor
egyike a legelterjedtebb és leghatásosabb gyógyboroknak. A külföldi készítményeket felmulja. Vérszegényeknek különösen ajánlható 12475
Kapható: minden gyógyszerárban.
Továbbá a készítőnél: **Rozsnyay Mátvás gyógyszerárában Aradon, Szabadság-tér.**

30. SZ. 1910. (57. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ **HOITSY PÁL.** BUDAPEST, JULIUS 24.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5.	Egyes szám ára 40 fillér.	Előfizetési feltételek: Egész évre — 16 korona, Félévre — 8 korona, Negyedévre — 4 korona.	A «Világkronika»-val negyedévenként 80 fillérral több.	Külföldi előfizetésekre a postallag meghatározott viteldij is esatolandó.
--	---------------------------	--	--	---

JAPÁN FAMETSZETEK KIÁLLÍTÁSA A SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUMBAN.

Miőn gróf Zichy Ágoston 1879-ben a Magyar Tudományos Akadémiában a japáni művészetről egy terjedelmes tanulmányt olvasott fel, melylyel megelőzte e téren a kontinens összes aethetikusait, joggal elmondhatta már, hogy: «a japáni izlés máról holnapra uralkodó szerepre kapott fel, hatása minden világtárlat után szaporodott».

Ez a nagy hatás, melynek tüneteit éleslátóan még a pesti kereskedések kirakataiban is észrevette, az ő korában elsősorban az iparművészet termékein volt szembeötlő, a mélyebb, a jelentékenyebb befolyásnak, mely az egész modern festészetre rányomta bélyegét, a japán fametszet hatásának kora ekkor még csak feltűnően volt.
Több mint harmincz év mult el azóta, melynek gazdag művészi tapasztalataiból immár leszűrhető az a tanulság, hogy a japán

művészet hatása jelentékenyebb, fontosabb volt korunk festészetére, mint az iparművészetre. Még maguk a japáni ipartermékek sem tudtak soha szervesen belesimulni a mi életünkbe, mert a mi viszonyainktól szerfelett eltérő életviszonyokból fakadtak, exotikumok, csecebecsék maradtak minálunk. Hatásuk vak utánzásban állott hosszú ideig, s utanzóik nem a bájosan egységes dekoratív elvet tanulták el tőlük, hanem megelégedtek motívumaik szolgai lemásolásával, tömérdek hamis lakk, hamis

SOKAN KINLÓDNAK

meleg és nedves időben a viszketési bőrbajban, sömörben és fagyási fájdalmakból eredő mindennemű kisebesedésekben szenvedők. Ilyenkor kiujulnak a régi bőrbántalmak, eccemák, az idült sebek. Akik elejét akarják venni az ilyen kellemetlen és fájdalmas betegségeknek, akik bőrhámítás, bőrrepedezés és bármilyen régi bőrbajból származó kellemetlenségektől teljesen meg akarnak szabadulni, azok saját érdekükben rendeljenek egy eredeti doboz

Erényi „ICHTHIOL-SALICYL”-t

Használható: az arczon, hajközötti bőrbaj és kiütéseknél, ótvár, végbél és lábközött gyakran előforduló feldörzsölések, kisebesedések és viszketési bántalmaknál, melegség által képződött kipállott égető fájdalmaknál.

- Orvosi nyilatkozatok szerint:** a legjobb desinfiáló, hűsítő, erősen szárító szer.
- Orvosi nyilatkozatok szerint:** kizárólagos (specifikum) ellenszer és azonnali fájdalomcsillapító hámorhoidás bántalmaknál; aranyér ellen legbiztosabb szer.
- Orvosi nyilatkozatok szerint:** a végbél-daganatot lohasztja, visszafejlődését gyorsítja, tüzségét elveszi, fájdalmát megszünteti.
- Orvosi nyilatkozatok szerint:** az összes bőrbajok kezelhetők feltűnő eredménnyel, anélkül, hogy bármennemű utókellemetlenségek előadnák magukat.
- Orvosi nyilatkozatok szerint:** összes sebeknél, kútegeknel, ótvárnál, nedves és száraz sömörnél, viszketegségi bőrbajoknál, ahol az összes szárító, gyógyító és desinfiáló szerekekkel (zink, karbol, jodoform, dermatol, xeroform, sublimat, praecipitat, Salicyl, Ichthiol, stb.) nem lehetett eredményeket felmutatni, ott a valódi „ERÉNYI-ICHTHYOL-SALICYL” összeállítása kitűnőnek és értékesnek minősítettet.

A közönség részéről az elismerés oly frappáns és általános, hogy nem létezik oly nap, a mikor ilyen köszönőlevelek tömegesen ne érkeznének. Mutatóul közlünk néhányat; az aláírást titoktartás megőrzése végett kénytelenek vagyunk mellőzni.

Köszönő levelek.
Egy külföldi tanár levele: Budapesti sógorom révén az Erényi Ichthyol-Salicyl híre ide is eljutott és nagyon örülök, hogy készítménye a hirdetései betegségek ellen mindenkinél szépen bevált. Magam is mindig valami régi bőrbajban szenvedtem és most nyoma sincs betegségemnek. Nagyon szép dolog, hogy egy magyar gyógyszerész nagygyar készítményével ilyen szép sikereket arat. Igaz tisztelettel vagyok **Dr. N. D.**
Egy jegyző így írt: Tekintetes gyógyszerész úr! Igen örülök, hogy az újságban megtaláltam hirdetését. Mióta az Erényi Ichthyol-Salicyl-t kenegtettem fájdalmas láb-sebemre, azóta a folyás megszűnt és a seb heged. Kérek még egy dobozzal, hogy teljesen megszabaduljak bajomtól. Szívvelyes üdvözléssel **H. K.**
Tisztelt gyógyszerész úr! Mintán ugy halottam, hogy a vóm hozatot ontól egy valódi gyógyszert, mely meggyógyította a 16 esztendő pikkelyes sömörjét, ne sajnáljon nekem is küldeni egyet belőle. Az árárt a postán ki fogom szivesen fizetni, csak gyorsan tessék szállítani. Igaz szolgálja **B. Z.** uradalmi csász.
Egy köröves levele: Tisztelt gyógyszerész úr! A feleségem részére hozott «Erényi Ichthyol-Salicyl» egy végbél közötti viszkető seut bajnál próbáltam ki, melynek eredménye oly kielégítő volt, hogy ezután csakis az Ön szerető fogom betegemnek rendelni. Tessék gondoskodni arról, hogy az itteni gyógyszertárból is beszerezhető legyen. Szolgálatára mindenkör kész vagyok tisztelettel **Dr. M. B.**
Egyedüli készítő: **ERÉNYI BÉLA** Diana-gyógyszertára **Károly-körút 5.** BUDAPEST.
Eredeti nagy doboz ára 3 korona. (Postai rendelések utánvétel mellett aznap eszközöltenek.)

Utamaro: Viran.

Tori Kiyonaga: N6k.

JAPÁN FAMETSZETEK KIÁLLÍTÁSA A SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUMBAN.